

ภาพพิมพ์แกะไม้เชิงทดลองกับผลงานชุด ดุลยภาพ : ร่างกายกับลมหายใจ¹

received 3 AUG 2021 revised 10 OCT 2022 accepted 28 OCT 2022

นพเกล้า ศรีมัตย์กุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาศิลปะภาพพิมพ์

ภาควิชาทัศนศิลป์ คณะจิตรศิลป์

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

บทคัดย่อ

การศึกษาภาพพิมพ์แกะไม้เชิงทดลองกับการสร้างสรรค์ผลงานชุด ดุลยภาพ : ร่างกายกับลมหายใจ เป็นการศึกษาเพื่อหาแนวทางในการผสมผสานความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการทางแนวความคิดที่เกี่ยวกับปรัชญาพระพุทธศาสนา เรื่อง “รูป - นาม” กับกระบวนการทางเทคนิคภาพพิมพ์แกะไม้เชิงทดลอง โดยทดลองใช้วัสดุกระดาษสาที่ผลิตจากแหล่งผลิตในชุมชนล้านนาผสมผสานกับเทคนิคการพิมพ์แกะไม้สีน้ำแบบญี่ปุ่นประยุกต์

วัตถุประสงค์หลักในการศึกษาประกอบไปด้วย 1) เพื่อสร้างสรรค์ผลงานด้านทัศนศิลป์ที่สะท้อนแนวความคิดเกี่ยวกับ “รูป - นาม” ตามหลักปรัชญาพระพุทธศาสนาผ่านการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะภาพพิมพ์แกะไม้สีน้ำเชิงทดลอง ด้วยความประณีต และมีสุนทรียภาพทางทัศนศิลป์ 2) เพื่อศึกษาแนวทางในการประยุกต์ใช้กระดาษสาที่ผลิตขึ้นในท้องถิ่นล้านนาไทยกับการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะภาพพิมพ์แกะไม้สีน้ำ และ 3) เพื่อลดต้นทุนและเวลาในการผลิตผลงานสร้างสรรค์ศิลปะเทคนิคภาพพิมพ์แกะไม้สีน้ำและเพื่อยกระดับผลงานสร้างสรรค์ให้เทียบเท่ากับงานวิจัย

จากผลจากการศึกษา พบว่าเทคนิคกระบวนการพิมพ์ภาพพิมพ์แกะไม้สีน้ำเชิงทดลองมีคุณสมบัติพิเศษ เนื่องจากกระบวนการดูดซับสีน้ำของกระดาษสาที่มีลักษณะทางวิทยาศาสตร์ที่เรียกว่า “ออสโมซิส” สามารถเป็นสื่อสะท้อนภาพแนวความคิดในเชิงอุปมาอุปไมยถึงลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างการหายใจ “เข้า - ออก” และสัมพันธ์ภาพของร่างกายกับลมหายใจ เปรียบเทียบได้กับการที่กระดาษสาดูดซับสีน้ำ ดังสมการ

กระดาษ และ กระดาษสา = กาย / รูป

น้ำ และ สีน้ำ = ลมหายใจ / นาม

นอกจากนี้ยังพบว่ากระดาษเยื่อสามสมเยื่อไฟที่ผลิตในล้านนาสามารถนำมาสร้างสรรค์งานภาพพิมพ์สีน้ำเชิงทดลองได้เป็นอย่างดี โดยกระดาษเยื่อสา 100 เปอร์เซ็นต์ จะมีความยืดหยุ่นสูงไม่ฉีกขาดง่าย เมื่อพิมพ์ด้วยกระบวนการ

¹บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของรายงานวิจัย เรื่อง “การศึกษาภาพพิมพ์แกะไม้เชิงทดลองกับการสร้างสรรค์ผลงานชุด ดุลยภาพ : ร่างกายกับลมหายใจ” โดยได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย จากงบประมาณเงินรายได้ คณะจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ประจำปีงบประมาณปี 2020 ดำเนินการวิจัยแล้วเสร็จปี 2020

พิมพ์สีน้ำจะปรากฏร่องรอยของสีเป็นจ้ำ ๆ ความเรียบของสีไม่สม่ำเสมอ กระดาษเยื่อสาผสมเยื่อไผ่ 50 เปอร์เซ็นต์ ความยืดหยุ่นจะมีน้อยกว่ากระดาษเยื่อสาแบบ 100 เปอร์เซ็นต์ มีสีครีมสวย เมื่อนำมาพิมพ์ด้วยเทคนิคภาพพิมพ์สีน้ำ สีที่ปรากฏในงานจะมีความเรียบเนียนกว่าการใช้กระดาษเยื่อสาแบบ 100 เปอร์เซ็นต์ และกระดาษเยื่อสาผสมเยื่อไผ่ 25 เปอร์เซ็นต์ จะมีความยืดหยุ่นสูง มีสีครีม สามารถนำมาสร้างสรรค์งานเทคนิคภาพพิมพ์สีน้ำได้ดี อย่างไรก็ตาม กระดาษเยื่อสาแต่ละประเภทจะสามารถสะท้อนผลงานออกมาได้ดีหรือไม่ ขึ้นอยู่กับความสอดคล้องกับเนื้อหาทางแนวความคิด ซึ่งผลงานชุด “ดุลยภาพ : ร่างกายกับลมหายใจ” เป็นผลงานที่มีแนวคิดอยู่บนพื้นฐานหลักปรัชญาพระพุทธศาสนาในเรื่อง “รูป - นาม” หรือความไม่ “จีรัง” ความไม่แน่นอนที่ปรากฏในการพิมพ์ในแต่ละครั้ง วัสดุกระดาษสาในล้านนาและกระบวนการทางเทคนิค (ภาพพิมพ์สีน้ำเชิงทดลอง) จึงมีความสอดคล้องกับกระบวนการทางแนวความคิด

คำสำคัญ: ภาพพิมพ์แกะไม้เชิงทดลอง, กระดาษสาวัสดุทดแทน, ร่างกาย, จิตใจ, ดุลยภาพ

The Experimental Woodblock Printmaking and the Art Creation sets of the Balance: Body and Mind¹

Nophaklao Srimatyakun

Assistant Professor, Ph.D.,

Lecturer of Printmaking Art Field,

Visual Art Department, Faculty of Fine Arts,

Chiang Mai University

Abstract

“The Study of Print Making in Experimental Woodblock and the Art Creation Series ‘Balance: Body and Mind’” aims to explore ways to integrate the conceptual processes of Buddhist philosophy concerning “form and name” with the experimental woodblock printing technique. The study utilizes mulberry paper produced in the Lanna community as a key material, combined with an adapted Japanese watercolor woodblock printing technique.

The main objectives of the study are as follows: 1) To create visual artworks that reflect the concept of “form and name” based on Buddhist philosophy through the delicate art of experimental woodblock printing. 2) To investigate approaches for applying locally produced mulberry paper from the Thai Lanna area in creating woodblock prints. And 3) To reduce costs and production time in creating artworks using watercolor woodblock printing techniques, while elevating the quality of these creative works to meet research standards.

The findings reveal the unique properties of the experimental watercolor woodblock printing process. The watercolor absorption process of mulberry paper is scientifically known as “osmosis,” which can serve as a metaphor to reflect the relationship between “inhalation and exhalation” as well as the connection between body, mind, and breath, as expressed in the following equation:

Papers and Mulberry Papers = Body / Form

Water and Watercolor = Mind / Breath / Name

¹This article is a part of the research on “The Study of Print making in Experimental Woodblock and the Art Creation sets of the Balance: Body and Mind”, Research funded by Faculty of Fine Arts Chiang Mai University for the year 2020. Research completed in the year, 2020

Additionally, the study found that mulberry pulp paper mixed with bamboo pulp produced in Lanna can effectively be used for experimental watercolor printing. 100% mulberry pulp paper is highly flexible and resistant to tearing. When printed using the watercolor technique, it produces speckled colors and uneven smoothness. In contrast, 50% mulberry pulp paper mixed with bamboo pulp is less flexible than the 100% variety but results in a smoother appearance. This paper yields a beautiful cream tone when used in watercolor printing. The 25% mulberry pulp paper mixed with bamboo pulp also exhibits a lovely cream shade, with higher flexibility and efficiency in watercolor printing applications.

However, whether each type of mulberry pulp paper effectively reflects the intended artwork depends on its alignment with the conceptual content. The art series ‘Balance: Body and Mind’ is rooted in the Buddhist philosophy of “form and name,” highlighting themes of transience and the uncertainty evident in each print. The use of mulberry paper and the technical processes involved in experimental watercolor printing align well with this conceptual framework.

Keywords: Experimental Woodblock Printmaking, Mulberry paper substitute material, Body, Mind, Balance

บทนำ

ในการสร้างสรรค์ผลงานที่มีแนวคิดบนพื้นฐานการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน นอกจากจะต้องให้ความสนใจเกี่ยวกับกระบวนการทางความคิดในการสร้างสรรค์งานซึ่งต้องเกี่ยวข้องกับการใช้สมาธิอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้แล้ว ในด้านของกระบวนการทางเทคนิคและวิธีการสร้างสรรค์ผลงานก็เป็นอีกสิ่งสำคัญที่ต้องพิถีพิถันในการเลือกเฟ้นเพื่อให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับกระบวนการทางความคิด โดยที่กระบวนการเทคนิคและวิธีการต้องช่วยส่งเสริมกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานให้สามารถถ่ายทอดเนื้อหาทางแนวคิดออกมาได้อย่างตรงประเด็นและตรงตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย และสร้างสรรค์ผลงานอย่างมีสุนทรียภาพ

เทคนิคภาพพิมพ์แกะไม้สีน้ำเป็นหนึ่งในเทคนิคที่มีคุณลักษณะพิเศษ ซึ่งผู้วิจัยมองว่าจะสามารถนำมาศึกษาเพื่อพัฒนาสำหรับการสร้างสรรค์ผลงานวิจัยชุดนี้ได้ด้วยคุณลักษณะการแพร่ของสีน้ำที่มีการซึมซับดูดซับ เมื่อนำมาพิมพ์ลงบนแผ่นกระดาษ สีน้ำซึ่งมีคุณสมบัติแพร่จะซึมเข้าไปในเนื้อกระดาษได้ดี คุณลักษณะเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญสามารถแทนค่าความรู้สึกถึงการมีสายสัมพันธ์เชื่อมโยง การพึ่งพาอาศัย สอดประสานซึ่งกันและกันระหว่างระนาบสีกับกระดาษได้อย่างกลมกลืน โดยคุณลักษณะพิเศษนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าจะมีความสอดคล้องกับกระบวนการทางแนวความคิดของการวิจัยซึ่งเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะภายใต้แนวคิดปรัชญาพระพุทธศาสนาในประเด็นที่เกี่ยวกับ “รูป - นาม” และสัมพันธ์ภาพระหว่างร่างกายกับลมหายใจ “เข้า - ออก” ได้เป็นอย่างดี กระบวนการเทคนิคภาพพิมพ์สีน้ำจึงมีความน่าสนใจในการศึกษาเพื่อประยุกต์ใช้สร้างสรรค์ผลงานวิจัยชุดนี้

เทคนิคภาพพิมพ์สีน้ำจึงถูกนำมาเป็นเทคนิคหลักสำคัญ เพื่อใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานทางการศึกษาของการวิจัยสร้างสรรค์ด้านทัศนศิลป์ชุดนี้ แต่ด้วยข้อจำกัดของวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานด้วยเทคนิคภาพพิมพ์แกะไม้สีน้ำญี่ปุ่นแบบดั้งเดิม ซึ่งเป็นเทคนิคที่มีกรรมวิธีที่พิถีพิถัน มีระเบียบขั้นตอนอันประณีตละเอียดลออ และต้องใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีความเฉพาะเจาะจง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นอุปกรณ์ที่ไม่ได้ผลิตขึ้นในประเทศไทย ต้องนำเข้าจากประเทศญี่ปุ่นเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้เกิดอุปสรรคในการสร้างสรรค์ผลงานให้มีคุณภาพ โดยต้องขึ้นอยู่กับต้นทุนและระยะเวลา เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวัสดุอุปกรณ์ทดแทนวัสดุดั้งเดิมเพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับการสร้างสรรค์ผลงาน ด้วยการศึกษาวัดสุและอุปกรณ์ โดยเฉพาะกระดาษสาที่มีอยู่ในท้องถิ่นล้านนาไทยมาประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อลดต้นทุนในการสร้างสรรค์ผลงาน และย่นระยะเวลาในการนำเข้าวัสดุอุปกรณ์ดังกล่าว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัย “การศึกษาภาพพิมพ์แกะไม้เชิงทดลองกับการสร้างสรรค์ผลงานชุด ดุลยภาพ : ร่างกายกับลมหายใจ” เป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นส่วนผสานสัมพันธ์กันระหว่างกระบวนการทางแนวความคิดอันมีพื้นฐานจากปรัชญาพระพุทธศาสนานิกายเซน และกระบวนการทางเทคนิคภาพพิมพ์แกะไม้สีน้ำอันมีคุณสมบัติพิเศษที่สามารถซึมซับอารมณ์ความรู้สึกของน้ำกับการแพร่ ความตั้งใจที่จะแก้ปัญหาด้านต้นทุนทางการผลิตจากวัสดุที่ราคาสูง จุดมุ่งหมายของการวิจัยในครั้งนี้จึงเกิดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์หลัก 3 ประการคือ

1. เพื่อสร้างสรรค์ผลงานด้านทัศนศิลป์ที่สะท้อนแนวความคิดเกี่ยวกับ “รูป - นาม” ตามหลักปรัชญาพระพุทธศาสนาผ่านการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะภาพพิมพ์แกะไม้สีน้ำเชิงทดลอง ด้วยความประณีต และมีสุนทรียภาพทางทัศนศิลป์
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการประยุกต์ใช้กระดาษสาที่ผลิตขึ้นในท้องถิ่นล้านนาไทยกับการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะภาพพิมพ์แกะไม้สีน้ำ
3. เพื่อลดต้นทุนและเวลาในการผลิตผลงานสร้างสรรค์ศิลปะเทคนิคภาพพิมพ์แกะไม้สีน้ำ และเพื่อยกระดับให้ผลงานสร้างสรรค์ให้เทียบเท่ากับงานวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

การสร้างสรรค์งานวิจัยชุดนี้ได้มีวิธีการศึกษาและค้นคว้าผ่านกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ โดยผู้วิจัยได้แบ่งขอบเขตของการศึกษาออกเป็น 3 ด้านดังนี้

1. ศึกษากระบวนการคิด และการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะด้วยกระบวนการเทคนิคภาพพิมพ์แกะไม้เชิงทดลองที่มีลักษณะของการใช้ระยะเวลา การกดประทับร่องรอย และการดูซึมของสีน้ำกับกระดาษ ซึ่งผู้วิจัยได้เล็งเห็นแล้วว่าสามารถถ่ายทอดแนวความคิดด้านปรัชญาในพุทธศาสนานิกายเซน ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับผลงานสร้างสรรค์ของงานวิจัยในครั้งนี้ โดยในด้านแนวความคิด ผู้วิจัยได้ศึกษาการตีความหมายของแนวคิดหลักปรัชญาพระพุทธศาสนา และพระพุทธศาสนานิกายเซน ในด้านที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการสร้างสรรค์งานศิลปะ ด้วยวิธีการศึกษาเปรียบเทียบกับผลงานของศิลปินที่มีแนวความคิดใกล้เคียงกัน ในลักษณะเชิงเปรียบเทียบและการได้รับอิทธิพล และศึกษาด้านกระบวนการสร้างสรรค์จากการศึกษากระบวนการเทคนิค และกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานของศิลปินอ้างอิงที่มีแนวทางการสร้างสรรค์ผลงานที่ใกล้เคียงกัน
2. ศึกษากระบวนการผลิตกระดาษสาในท้องถิ่นล้านนาที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการสร้างสรรค์ผลงานการวิจัยในครั้งนี้ โดยผู้วิจัยสนใจศึกษากระบวนการผลิตกระดาษสาทำมือของช่างกระดาษเวฬุวัน ซึ่งเป็นแหล่งผลิตกระดาษสาทำมือในท้องถิ่นล้านนาที่มีคุณภาพใกล้เคียงกับกระดาษสาที่ใช้สำหรับงานภาพพิมพ์แกะไม้สีน้ำโดยเฉพาะ ซึ่งแต่เดิมต้องนำเข้าจากต่างประเทศและมีราคาค่อนข้างสูง โดยการศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเพื่อทำความเข้าใจในคุณลักษณะพิเศษของกระดาษ ขั้นตอนและกระบวนการผลิต ตลอดจนนำมาทดลองใช้กับการสร้างสรรค์ผลงานการวิจัย เพื่อหาแนวทางในการประยุกต์ใช้เป็นวัสดุกระดาษสาทดแทนกระดาษสาสำหรับงานภาพพิมพ์แกะไม้สีน้ำโดยเฉพาะ
3. ศึกษา เก็บข้อมูล วิเคราะห์ และวิจัยข้อมูลในการสร้างสรรค์ผลงานการวิจัยในครั้งนี้อย่างเป็นระเบียบขั้นตอน เพื่อนำเสนอกระบวนการสร้างสรรค์งานให้ออกมาในรูปแบบของงานวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาการวิจัยและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะชุดนี้ เป็นลักษณะของการศึกษาเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ทดลอง สร้างสรรค์และการวิเคราะห์ โดยมีขั้นตอนและระเบียบวิธีในการศึกษาดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลจากเอกสารผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทางประวัติศาสตร์และปรัชญาแนวความคิดในพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะพุทธศาสนานิกายเซนโดยการสัมภาษณ์ (Interview) และสังเกตการณ์ (Observation) จากผู้รู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย และศึกษาเกี่ยวกับศิลปินผู้สร้างผลงานที่มีแนวคิดใกล้เคียงกัน ตลอดจนลงพื้นที่เพื่อศึกษากระบวนการผลิตกระดาษทำมือในท้องถิ่นล้านนาที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการสร้างผลงานศิลปะ โดยเฉพาะการสร้างผลงานศิลปะภาพพิมพ์แกะไม้สีน้ำ
2. วิเคราะห์ข้อมูลที่ศึกษาจากเอกสารที่ได้มีการบันทึก และข้อมูลจากแหล่งอื่น ๆ ที่ได้รวบรวมและศึกษาค้นคว้า กลับกรองเป็นแนวความคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน
3. สร้างสรรค์ผลงานศิลปะเทคนิคภาพพิมพ์แกะไม้เชิงทดลองด้วยการประยุกต์ใช้วัสดุอุปกรณ์ในท้องถิ่นล้านนา เพื่อนำมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน
4. จัดแสดงนิทรรศการศิลปกรรม เพื่อนำเสนอผลงานที่ได้มีการสร้างสรรค์ต่อคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิและนำเสนอผลงานออกสู่สาธารณชน
5. วิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์
6. สรุปผลและจัดทำรูปเล่มรายงานการวิจัย

การศึกษาและสร้างสรรค์ผลงาน

1) ศึกษา สำรวจ จัดเก็บ และวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยชุดนี้ได้แบ่งกรอบการศึกษาออกเป็น 3 ด้าน อันประกอบไปด้วย กรอบทฤษฎีทางแนวความคิดกระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน และกระบวนการผลิตกระดาษสาทำมือ โดยมีรายละเอียดดังนี้

- 1.1 กรอบทฤษฎีทางแนวความคิด ผู้วิจัยได้ศึกษาและพิสูจน์ข้อมูลจากเอกสารหนังสือที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาพระพุทธศาสนาในประเด็นที่เกี่ยวกับ “รูป - นาม” และปรัชญาพระพุทธศาสนานิกายเซนกับการสร้างสรรค์งานศิลปะ โดยปรัชญาแนวความคิดพระพุทธศาสนาได้กล่าวถึง “รูป - นาม” ซึ่งผู้วิจัยสามารถสรุปความตามหลักคิดทางธรรมได้ว่า สิ่งที่เรียกว่า “รูป” นั้นคือสิ่งที่สามารถรับรู้ได้โดยประสาทสัมผัสต่าง ๆ (ตา หู จมูก ลิ้น และกายสัมผัส) อันประกอบไปด้วย สี เสียง กลิ่น รส และสัมผัส ที่ทำให้เกิดความรู้สึก เช่น เย็น - ร้อน อ่อน - แข็ง หย่อน - ตึง

อารมณ์เหล่านี้ในทางธรรมคือ “รูปธรรม” โดยอารมณ์ซึ่งเกิดจากสัมผัสใหญ่ ๆ ทั้ง 5 ลักษณะ ดังกล่าวมีสภาวะเป็น “รูป” แบบหยาบ ๆ “รูป” ยังมีลักษณะที่ละเอียดซับซ้อนอีกหลายรูปแบบ ซึ่ง “รูป” เหล่านี้จะเกิดจากประสาทสัมผัสของร่างกายที่มนุษย์ไปสัมผัสรับรู้ โดย “รูป” แบบละเอียดที่มีลักษณะเข้าถึงได้ยากจะต้องใช้การฝึกสมาธิให้สามารถอยู่กับปัจจุบันขณะได้ในระดับหนึ่งจึงจะสามารถสัมผัสได้อย่างชัดเจน “รูป” แบบละเอียดจึงเป็น “รูป” ที่รับรู้ได้ด้วยทางใจ ไม่สามารถเห็นหรือสัมผัสได้ เช่น “รูป” ของ “น้ำ” เมื่อเราเอามือจุ่มลงไปใต้น้ำ ประสาทจะสัมผัสได้ถึงความรู้สึกเย็นหรือร้อน ซึ่งเป็นลักษณะของธาตุไฟ เมื่อมองลงไปจะสามารถเห็นเป็นสีต่าง ๆ ไม่ได้เห็นเฉพาะแค่การไหลของน้ำ หรือการเกาะกลุ่มอันเป็นลักษณะของน้ำเพียงเท่านั้น

ส่วน “นามธรรม” นามธรรมคือธรรมชาติที่รับรู้อารมณ์อันประกอบด้วยจิตเจตสิก (อาการหรือการแสดงออกของจิต) เรียกว่า “นาม” แท้ อันเป็นธรรมชาติที่รับรู้อารมณ์ได้ เช่น การเห็น การสัมผัส การได้ยิน การได้กลิ่น การรับรส สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้สามารถรู้อารมณ์ได้ว่าสิ่งที่กระทบนั้นมีลักษณะเป็นอย่างไร

ฉะนั้น คำว่า “รูปธรรม” และ “นามธรรม” ก็คือธรรมชาติ คือสิ่งที่เป็นธรรมดา เป็นความจริงที่มีการเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับลงได้ อันเป็นธรรมชาติเดิมแท้ของความเป็น “รูป - นาม” และปฏิเสธความเป็นตัวตน ความเป็นเราเป็นเขา ความเป็น “สัตว์” “บุคคล” “สิ่งของ” ต่าง ๆ “รูปธรรม - นามธรรม” คือสิ่งที่มีอยู่จริง ปัญญาวิปัสสนาจะเห็นอย่างนั้น ปัญญาวิปัสสนาจะเห็นธรรมชาติสักแต่ว่าเป็นธรรมชาติที่เปลี่ยนแปลงแตกดับหาใช่ “สัตว์” “บุคคล” “ตัวตน” “เรา” “เขา” แต่อย่างใด อย่างเช่น “เย็น” มากกระทบระลึกรู้สึกแล้วพบว่า “เย็น” แล้วดับไป ไม่ใช่ของเรา รู้สึกเย็น สังเกตแล้วรู้ว่าเป็นความรู้สึกเย็น เป็นธรรมชาติอย่างหนึ่ง กระทบ รู้สึก และดับไป ไม่ใช่ตัวเรา แต่หากไม่ได้ระลึกหรือสังเกต อุพทานก็จะไปรวบยึดไว้ว่า เราได้ยินเสียงสิ่งที่เกิดขึ้นนั้นเป็นตัวเรา เราเย็น เราตึง เราแข็ง เราหมั่น การได้เจริญสติจนเกิดปัญญาจึงจะพบว่า สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นล้วนเป็นเรื่องของธรรมชาติ ได้ยินก็สักแต่ว่าธรรมชาติทำหน้าที่ได้ยินแล้วดับไป ได้กลิ่น ได้ลิ้มรส ได้เห็น ได้สัมผัสถูกต้อง เย็น - ร้อน อ่อน - แข็ง หย่อน - ตึง สักแต่ว่าเป็น “รูป” เป็น “นาม” ทั้งสิ้น ซึ่งล้วนมีการเปลี่ยนแปลง เกิดดับ ไม่ใช่ตัวตน เป็นความเป็นจริงอยู่อย่างนั้นเสมอ

สำหรับปรัชญาแนวคิดพระพุทธศาสนานิกายเซน นิกายเซนเชื่อว่า “สมาธิ” สามารถเกิดเองได้กับมนุษย์ทุกคน และทุกอิริยาบถ เป็นธรรมชาติเดิมแท้ เป็นอุปนิสัยเก่าของจิตซึ่งเคยเกิดขึ้นในจิตแรกบนโลก มนุษย์ล้วนมีลักษณะเป็นพรหมด้วยตนเองอยู่ก่อนแล้ว (Suzuki, 2011, p. 33 - 34) ดังนั้น “สมาธิ” จึงไม่จำเป็นต้องสอน เซนถือว่ายิ่งสอนยิ่งได้น้อย ยิ่งสอนยิ่งคับแคบ ยิ่งสอนยิ่งจำกัด เช่น หากสอนว่าการทำสมาธิต้องกำหนดอย่างนั้นอย่างนี้ จะเป็นการจำกัดอยู่กับเรื่องกำหนด โดยอาจารย์บางท่านอาจจะสอนให้อยู่ที่ลมหายใจ ก็เป็นการจำกัดอยู่แต่ลมหายใจ ทว่าสมาธิในมุมมองของเซนนั้นไม่มีประมาณ ไม่อาจจำกัด ไม่มีกำหนด เกิดได้ทุกอิริยาบถนับไม่ถ้วน สมาธิแบบเซนจึงเป็นสมาธิที่ไม่มีรูปแบบ ไม่มีการกำหนดกฎเกณฑ์ เป็นไปเองตามธรรมชาติของแต่ละบุคคล

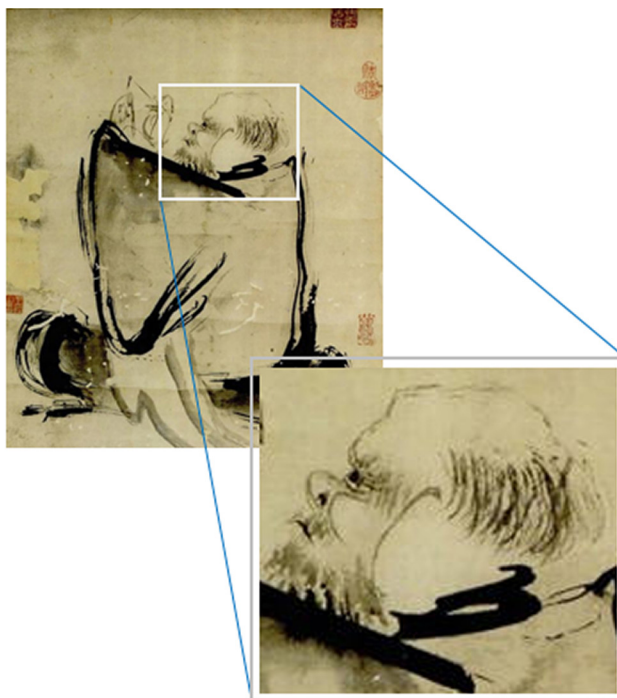
นิกายเซนไม่ให้ความสำคัญแก่ตรรกะหรือเหตุผล แต่เน้นประสบการณ์ตรง คือเข้าถึงโดยไม่ผ่านสื่อกลางใด ๆ พุทธศาสนิกชนนิกายเซนไม่มีการแย้งกันในเรื่องถูกหรือผิด ความสมบูรณ์หรือความไม่สมบูรณ์ ความมีหรือไม่มี เพราะถือเป็นเรื่องของการยึดมั่นถือมั่น ขณะเดียวกัน นิกายเซนเป็นนิกายวิปัสสนาโดยเฉพาะ ไม่เน้นหนังสือหรือ

ปริยัติธรรมใด ๆ แต่มุ่งที่จะขัดเกลาจิตใจด้วยการปฏิบัติที่อยู่ในวิถีชีวิตประจำวันจึงสามารถพบเห็นรูปแบบในการปฏิบัติได้อย่างชัดเจนจากวัฒนธรรมของชาวญี่ปุ่นที่มักแฝงปรัชญาแนวความคิดของพระพุทธศาสนานิกายเซนไว้ในวิถีการดำเนินชีวิต

สมาธิกับการสร้างสรรค์งานศิลปะจึงสามารถเห็นได้บ่อยครั้งในวิถีชีวิตของพุทธศาสนิกชนนิกายเซนโดยผลจากการศึกษา การใช้สมาธิในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ศิลปะ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาพบว่า ศิลปินเซนใช้สมาธิแบบฉับพลันและสมาธิแบบใช้ระยะเวลาในการสร้างสรรค์ผลงาน โดยการสร้างสรรค์ผลงานประเภทจิตรกรรม ซึ่งศิลปินเซนมักจะใช้เวลาก่อนการสร้างสรรค์งานทำจิตให้เป็นสมาธิ อาจจะในขณะที่เตรียมอุปกรณ์ การเทน้ำหมึก เตรียมกระดาษด้วยความประณีต และเมื่อจิตพร้อมด้วยสมาธิที่ตั้งมั่นอย่างเป็นปัจจุบันแล้ว ศิลปินเซนจะใช้พู่กันจุ่มน้ำหมึกแล้ววาดลงบนกระดาษอย่างฉับพลันและจบลงในครั้งเดียว ส่วนสมาธิแบบใช้ระยะเวลาคะพบได้บ่อยครั้งกับศิลปะเครื่องจักสานแบบปู และการจัดสวนกระเช้าชั้นซุชิหรือสวนเซน ฯลฯ อันจะเห็นได้ว่า “สมาธิ” แบบเซนมักจะเป็นสมาธิที่อยู่ในวิถีประจำวัน เป็นชีวิตตามธรรมดา เปรียบเสมือนกับการตื่นนอน ล้าง แปรงฟัน ทานอาหาร อาบน้ำ ล้างถ้วย ล้างชาม และการสร้างสรรค์งานศิลปะ อันเป็นกิจวัตรสามัญประจำวันของมนุษย์ ดำเนินไปตามครรลองอย่างที่เราควรจะเป็น

1.2 กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานได้ศึกษาแนวทางการสร้างสรรค์ผลงานจากกระบวนการคิดและกระบวนการสร้างสรรค์งานศิลปะของศิลปินอ้างอิง ที่มีแนวทางการสร้างสรรค์ผลงานและแนวความคิดใกล้เคียงกัน ประกอบไปด้วย การศึกษาศิลปินที่ใช้สมาธิเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงาน โดยศึกษาจากผลงานของศิลปินที่สร้างสรรค์ผลงานในลัทธิเซน จำนวน 2 ท่าน และศึกษาศิลปินที่ใช้เทคนิคภาพพิมพ์แกะไม้สื่อน้ำในการสร้างสรรค์ผลงานอีก 2 ท่านดังนี้

1.2.1 เหลียง ไค (Liang k'ai ค.ศ. 1140 – ค.ศ. 1210) ศิลปินจีนสมัยราชวงศ์ซ่ง ผู้ซึ่งสะท้อนภาพสภาวะความเป็นจริงทางความว่าง ด้วยการสร้างรูปทรงทางความหมายของพื้นที่ว่างลงในงาน การใช้ปลายพู่กันขนาดเล็กค่อย ๆ บรรจงเรียงเส้นเก็บรายละเอียดในบางจุดของภาพด้วยความประณีต และในขณะเดียวกันในพื้นที่ส่วนใหญ่ของภาพกลับใช้เทคนิคการวาดพู่กันอย่างฉับพลัน ภาพงานจึงสะท้อนให้เห็นได้ทั้งความประณีตบรรจงและความเด็ดเดี่ยว ฉับพลันได้ในขณะเดียวกัน

ภาพที่ 1 ภาพขยายการเก็บรายละเอียดอย่างประณีตเฉพาะจุดในงานของ เหลียง ไค
Note: From Terebess, 2020

1.2.2 โทโมโกะ คาวาโอ๊ะ (Tomoko Kawao ค.ศ. 1140 – ค.ศ. 1210) เป็นหนึ่งในศิลปินโชโดะ (Shodo) ศาสตร์การเขียนพู่กันของประเทศญี่ปุ่น (Enjoy – Kyoto, 2020) ซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่ถูกยกขึ้นให้อยู่ในชั้นศิลปะที่เรียกว่า การเขียนพู่กันแบบญี่ปุ่น เปรียบเสมือนการถ่ายทอดความคิดภายในออกมาทางพู่กันและหมึกดำ ที่เปรียบเสมือนการถ่ายทอดความจริงที่ซ่อนอยู่ภายใต้ข้อจำกัดของสีดำเพียงสีเดียว เป็นศิลปะที่แสดงออกซึ่งการเคลื่อนไหวขึ้นลงของอารมณ์ ความเร่าร้อนและความเย็นชาภายในจิตใจ ซึ่ง คาวาโอ๊ะ เป็นหนึ่งในศิลปินโชโดะที่มีชื่อเสียงโด่งดังที่สุดในญี่ปุ่นในปัจจุบัน

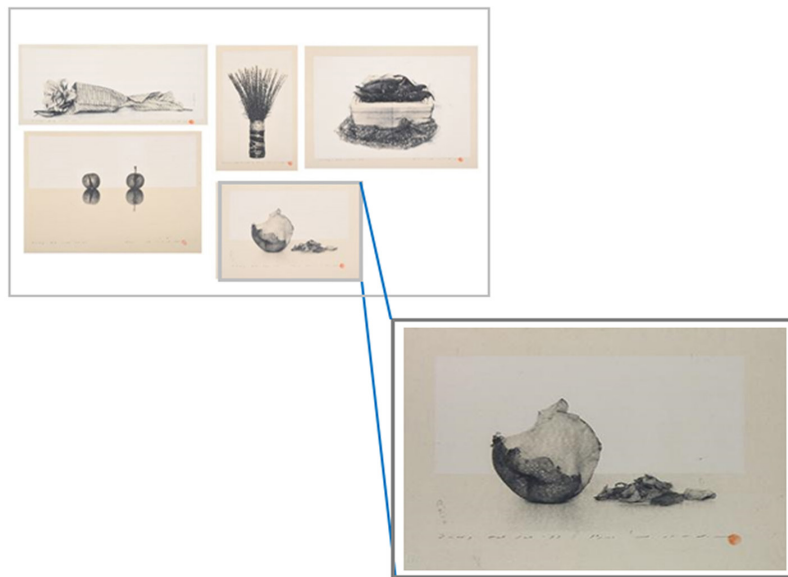
ภาพที่ 2 ภาพขยายการสร้างสร้งงานของ โทโมโกะ คาวาโอ๊ะ
Note: From enjoy-kyoto, 2020

1.2.3 สกอลช่าง ยูกิโยเอะ (Ukiyo-e ค.ศ. 1603 - ค.ศ. 1867) สกอลช่างภาพพิมพ์แกะไม้ในประเทศญี่ปุ่นของสมัยเอโดะ ที่ใช้กระบวนการเทคนิคภาพพิมพ์แกะไม้เป็นกรรมวิธีในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่เรียกว่า “ภาพอุกิโยะ” (Nangkala, 2020) ถูกใช้กันอย่างแพร่หลายในการพิมพ์หนังสือในช่วงเวลาเดียวกัน “อุกิโยะ” นำเสนอเรื่องราวที่อยู่บนทางโลก ภาพที่ปรากฏและลอยอยู่ตรงหน้า อย่างเช่น ภาพของผู้หญิง ผู้ชาย ผู้คนในชุมชน และแม้กระทั่งภัยพิบัติทางธรรมชาติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นบนทางโลก “อุกิโยะ” เจริญรุ่งเรืองอยู่ในสมัยเอโดะ (ค.ศ. 1603 - 1867) เทคนิควิธีการพิมพ์จะมีลักษณะคล้ายคลึงกับการพิมพ์แกะไม้ของประเทศจีนเนื่องจากการพิมพ์ของประเทศญี่ปุ่นได้รับอิทธิพลมาจากประเทศจีนนั่นเอง

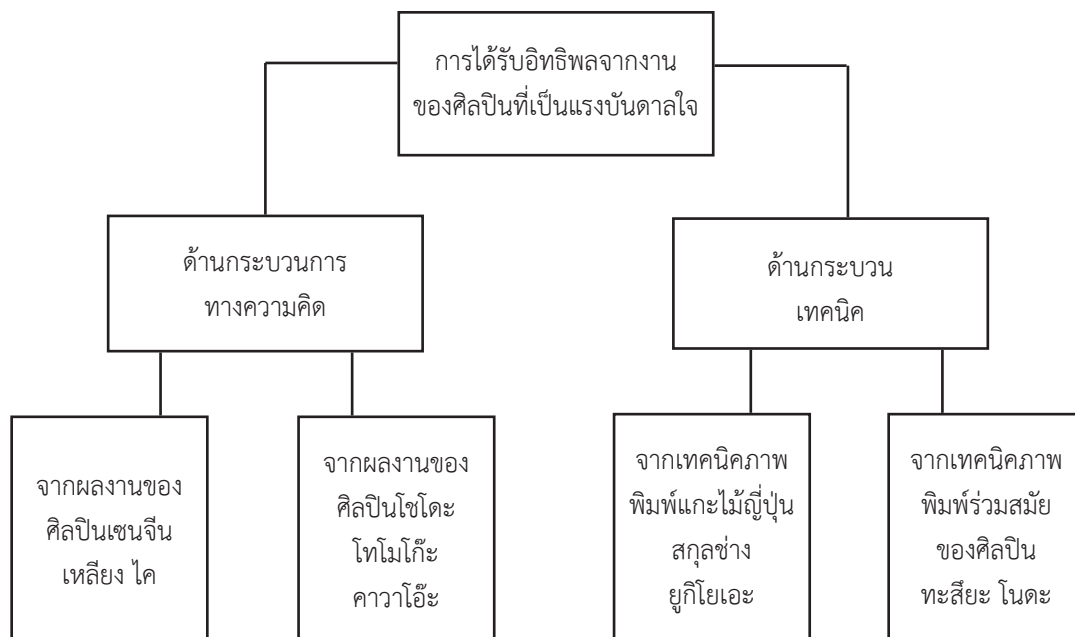
ภาพที่ 3 Toshusai Sharaku, Kabuki Actor Otani Oniji III as Yakko Edobei in the Play The Colored Reins of a Loving Wife (Koi nyobo somewake tazuna) 6th month, 1794
Note: From The Met, 2020

1.2.4 ทะสียะ โนดะ (Tetsuya Noda ค.ศ. 1940 – ปัจจุบัน) (Sneider, 2020) เป็นช่างภาพและช่างพิมพ์ร่วมสมัย ทะสียะเป็นศิลปินที่มีชื่อเสียงจากการสร้างสรรค์ผลงานชุด “Diary” ที่มีจำนวนมากกว่า 500 ชิ้นด้วยเทคนิคซิลค์สกรีนจากภาพถ่าย (Photo Screen) และภาพพิมพ์แกะไม้สีน้ำแบบญี่ปุ่น เป็นที่รู้จักกันดีในฐานะศิลปินภาพพิมพ์ชาวญี่ปุ่นที่มีนวัตกรรมมากที่สุดคนหนึ่งที่ยังมีชีวิตและสร้างสรรค์งานอยู่ในปัจจุบัน ทะสียะได้สร้างสรรค์งานจากภาพถ่ายที่เขาถ่ายไว้ด้วยกล้องถ่ายรูป โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับช่วงเวลาเล็ก ๆ น้อย ๆ ในชีวิตของเขา จากความใกล้ชิดและเรื่องราวส่วนตัว ภาพภรรยาชาวอิสราเอลและลูก ๆ ของพวกเขา ของขวัญง่าย ๆ จากเพื่อน ๆ ถ่ายทอดลงเป็นงานศิลปะและเผยแพร่ออกสู่สาธารณชน เพื่อสะท้อนถึงเรื่องราวที่อาจมีส่วนคล้ายกับนักเคลื่อนไหวด้านสิ่งแวดล้อมอยู่บางส่วน

ภาพที่ 4 Six Works: Diary, 1975-1989 by Tetsuya Noda Mixed media print,
25 x 17 3/4 in largest
Note: From MA Mutual Art, 2020

บทสรุปของการได้รับอิทธิพลจากศิลปินที่เป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานวิจัยในครั้งนี้จึงสามารถสรุปได้เป็น 2 ด้านคือ ด้านกระบวนการทางความคิดและการสร้างสรรค์ผลงาน โดยสามารถแสดงออกในรูปแบบแผนผังได้ดังนี้

แผนผังที่ 1 แผนผังแสดงการวิเคราะห์การได้รับอิทธิพลจากผลงานของศิลปินที่เป็นแรงบันดาลใจ

Note: From © Nophaklao Srimatyakun 8/12/2020

1.3 กระบวนการผลิตกระดาษสาทำมือ การศึกษากระดาษในประเทศไทยโดยเฉพาะทางภาคเหนือของไทย ซึ่งมีการผลิตกระดาษด้วยวิธีการที่คล้ายคลึงกับการผลิตกระดาษของประเทศจีนในยุคต้นกำเนิดของการผลิตกระดาษเมื่อ ค.ศ. 105 โดยขุนนางท่านหนึ่งชื่อว่า ไช่ลั่น ซึ่งกระดาษที่ผลิตขึ้นในล้านนาไทยนั้นเรียกว่า “กระดาษสา” คำว่า “กระดาษ” ในภาษาไทยสันนิษฐานว่าน่าจะเป็นการทับศัพท์มาจากภาษาอาหรับและเปอร์เซียคือ คำว่า **قَرطاس** (gartas) หรือ “กัรฎาซ” (Almaany, 2024) ในสมัยที่ชาวเปอร์เซียเข้ามาค้าขายช่วงสมัยกรุงศรีอยุธยา ซึ่งภาษามลายูก็ได้ทับศัพท์จากสองภาษานี้เช่นเดียวกัน คือ “kertas” หมายถึง “กระดาษ” เช่นกัน ส่วน “กิริฎอส” ในภาษาอาหรับนั้น แม้ว่าจะมีใช้มาก่อนคริสต์ศตวรรษที่ 6 แต่ก็ยังเป็นคำที่ยืมมาจากภาษากรีก “khartes” ซึ่งภาษาอังกฤษก็ได้ยืมคำนี้ไปใช้เป็น chart, card และ charter นอกจากนี้ ยังมีข้อสันนิษฐานเพิ่มเติมอีกว่าอาจมาจากภาษาโปรตุเกส “cartas” (Officemate, 2020) รูปพหูพจน์ของ “carta” แปลว่า “จดหมาย” “แผนผัง” จึงทำให้เข้าใจได้ว่าโปรตุเกสอาจจะเป็นผู้นำกระดาษแบบฝรั่งเข้ามาในประเทศไทยเป็นครั้งแรกในช่วงสมัยกรุงศรีอยุธยา

ภาพที่ 5 ภาพการศึกษากระดาษสาช่างเวฬุวันเพื่อประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน

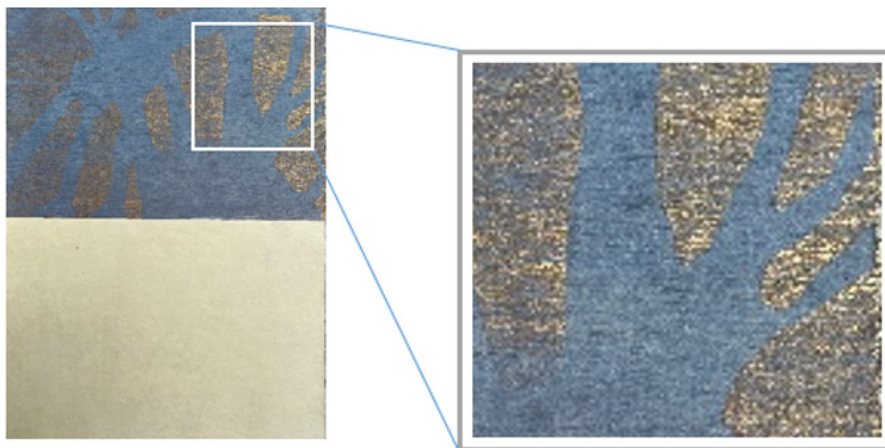
Note: From © Nophaklao Srimatyakun 12/2/2020

ปัจจุบันการศึกษาวาสตูกกระดาษสาในล้านนาถูกพัฒนาเพื่อประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์งานศิลปะโดยเฉพาะ แต่ยังไม่ได้รับความนิยมในวงกว้างมากนัก ยังเป็นที่นิยมอยู่เฉพาะกลุ่มซึ่งได้แก่ บุคคลที่สนใจงานกระดาษและกลุ่มบุคคลที่อยู่ในแวดวงศิลปะเพียงเท่านั้น การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจศึกษาการทำกระดาษสาของช่างกระดาษเวฬุวัน แหล่งผลิตกระดาษสาทำมือในประเทศไทย สำหรับใช้ในการสร้างสรรค์งานศิลปะโดยเฉพาะเป็นกระดาษทดแทนกระดาษสำหรับพิมพ์ภาพพิมพ์แกะไม้สีน้ำซึ่งแต่เดิมต้องนำเข้าจากต่างประเทศ และมีราคาค่อนข้างสูง ด้วยคุณลักษณะพิเศษของเนื้อกระดาษสาทำมือของช่างกระดาษเวฬุวันที่มีคุณภาพใกล้เคียงกับกระดาษที่ถูกสร้างมาสำหรับงานศิลปะโดยเฉพาะในระดับสากล ประกอบกับความเป็นกระดาษทำมือจึงสามารถปรับเปลี่ยนขนาดและรูปลักษณะของกระดาษได้ตามความต้องการในการใช้งานของศิลปิน เพียงแต่มาตรฐานของขนาด น้ำหนัก

ความเท่ากันของขอบกระดาษ และความหนา - บางของแต่ละแผ่นอาจจะขาดตกบกพร่องไปบ้าง แต่ก็ขึ้นอยู่กับกระดาษเพียงเล็กน้อย เนื่องจากเป็นกระดาษสาทำมือ แต่เสน่ห์ในความขาด ๆ เกิน ๆ เหล่านี้กลับเปี่ยมไปด้วยสุนทรียะที่ศิลปินชื่นชอบและไม่อาจจะเลยได้ ข้างกระดาษเวฟวันจึงเป็นแหล่งผลิตกระดาษสาทำมือที่มีแรงดึงดูดให้ศิลปินในท้องถิ่นล้านนาไทย และศิลปินนานาชาติต่างให้ความสนใจ และเลือกใช้กระดาษสาเป็นวัสดุในการสร้างสรรค์งานศิลปะของตนเอง

สำหรับการศึกษาการทดลองใช้กระดาษสาทำมือของช่างกระดาษเวฟวันในการสร้างสรรค์ผลงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกทดลองใช้กระดาษเยื่อสาและกระดาษเยื่อสาผสมเยื่อไผ่ 3 แบบดังนี้ 1. กระดาษเยื่อสา 100 เปอร์เซ็นต์ 2. กระดาษเยื่อสาผสมเยื่อไผ่ 50 เปอร์เซ็นต์ และ 3. กระดาษเยื่อสาผสมเยื่อไผ่ 20 เปอร์เซ็นต์ โดยผลจากการใช้กระดาษทั้ง 3 แบบในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะภาพพิมพ์ชุด “ดุลยภาพ ร่างกายกับลมหายใจ” พบผลที่ปรากฏออกมาในชิ้นงานบนกระดาษแต่ละแบบจะมีลักษณะ ดังนี้

1. การพิมพ์ผลงานภาพพิมพ์สีน้ำเชิงทดลองบนกระดาษเยื่อสา 100 เปอร์เซ็นต์

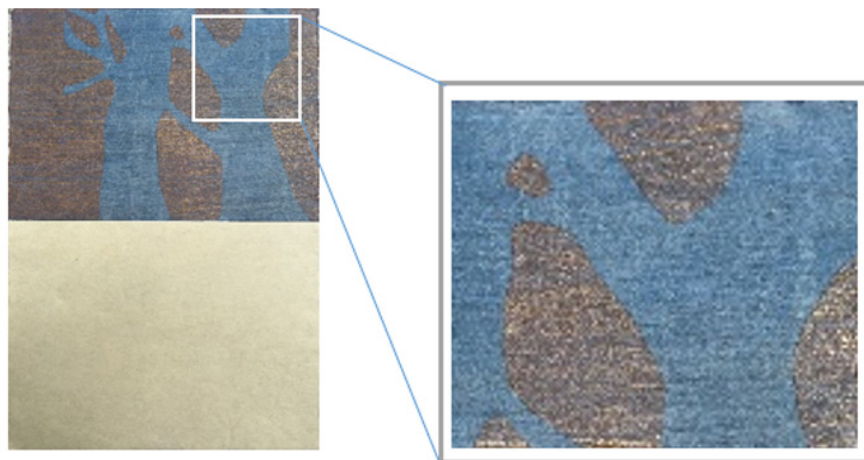

ภาพที่ 6 ภาพแสดงผลจากการทดลองใช้กระดาษเยื่อสา 100 เปอร์เซ็นต์ในการสร้างสรรค์ผลงาน

Note: From © Nophaklao Srimatyakun 20/2/2020

จากการทดลองใช้กระดาษเยื่อสา 100 เปอร์เซ็นต์ในการสร้างสรรค์ผลงานภาพพิมพ์แกะไม้เชิงทดลองของงานวิจัยชุดนี้พบว่า กระดาษเยื่อสา 100 เปอร์เซ็นต์มีความยืดหยุ่นสูง สามารถดูดซับสีได้ดี แต่สีที่ปรากฏในชิ้นงานจะมีลักษณะเป็นจ้ำ ไม่ค่อยเรียบเนียน เมื่อเปรียบเทียบกับกระดาษสาผสมเยื่อไผ่ 50 เปอร์เซ็นต์และกระดาษสาผสมเยื่อไผ่ 20 เปอร์เซ็นต์พบว่า กระดาษเยื่อสา 100 เปอร์เซ็นต์จะมีความยืดหยุ่นของเนื้อกระดาษมากกว่า แต่สีที่ปรากฏเมื่อพิมพ์ลงบนกระดาษจะมีลักษณะเป็นจ้ำและมีความเรียบเนียนน้อยกว่า

2. การพิมพ์ผลงานภาพพิมพ์สีน้ำเชิงทดลองบนกระดาษเยื่อสา 50 เปอร์เซ็นต์

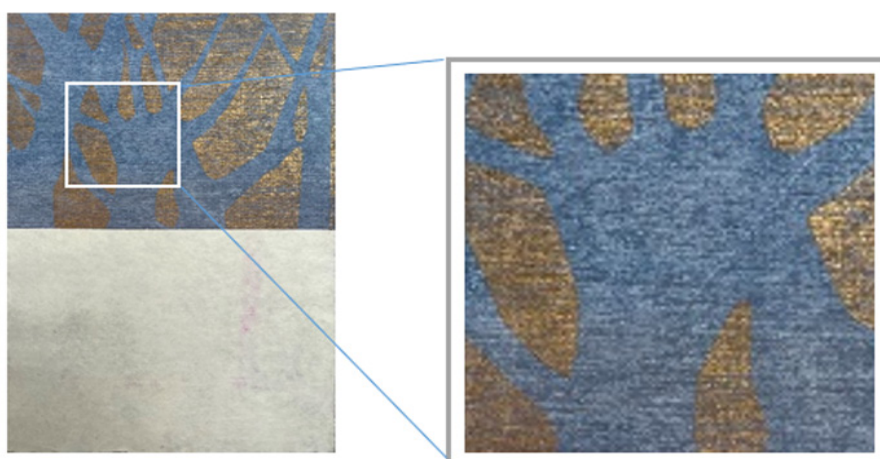

ภาพที่ 7 ภาพแสดงผลจากการทดลองใช้กระดาษเยื่อสา 50 เปอร์เซ็นต์ในการสร้างสรรค์ผลงาน

Note: From © Nophaklao Srimatyakun 20/2/2020

การทดลองใช้กระดาษเยื่อสา 50 เปอร์เซ็นต์ในการสร้างสรรค์ผลงานภาพพิมพ์แกะไม้เชิงทดลองของงานวิจัยชุดนี้พบว่า กระดาษมีความยืดหยุ่นปานกลาง ดูดซับสีได้ดีและสีค่อนข้างมีความเรียบเนียนมาก เมื่อเปรียบเทียบกับกระดาษสาผสมเยื่อไม้แบบ 20 เปอร์เซ็นต์ สีที่ปรากฏเมื่อพิมพ์ลงบนกระดาษจะมีความเรียบเนียนมากกว่า ส่วนความยืดหยุ่นของกระดาษมีลักษณะค่อนข้างใกล้เคียงกัน และเมื่อเทียบกับกระดาษสาแบบ 100 เปอร์เซ็นต์ สีที่ปรากฏในชิ้นงานจะมีความเรียบเนียนมากกว่าอย่างเห็นได้ชัด แต่เนื้อกระดาษจะมีความยืดหยุ่นน้อยกว่า

3. การพิมพ์ผลงานภาพพิมพ์สีน้ำเชิงทดลองบนกระดาษเยื่อสา 20 เปอร์เซ็นต์

ภาพที่ 8 ภาพแสดงผลจากการทดลองใช้กระดาษเยื่อสา 20 เปอร์เซ็นต์ ในการสร้างสรรค์ผลงาน

Note: From © Nophaklao Srimatyakun 20/2/2020

สำหรับการทดลองใช้กระดาษเยื่อสาผสมเยื่อไผ่ 20 เปอร์เซ็นต์ ในการสร้างสรรค์ผลงานภาพพิมพ์แกะไม้เชิงทดลองของงานวิจัยพบว่า กระดาษมีความยืดหยุ่นดีปานกลาง ดูดซับสีได้ดี และสีค่อนข้างมีความเรียบเนียนในระดับค่อนข้างดี เมื่อเทียบกับกระดาษสาผสมเยื่อไผ่แบบ 50 เปอร์เซ็นต์ สีที่ปรากฏในงานจะมีความเรียบเนียนน้อยกว่าเล็กน้อย ส่วนความยืดหยุ่นของกระดาษค่อนข้างใกล้เคียงกัน และเมื่อเปรียบเทียบกับกระดาษสาแบบ 100 เปอร์เซ็นต์ สีจะมีความเรียบเนียนมากกว่า แต่มีความยืดหยุ่นของเนื้อกระดาษน้อยกว่า

จากการศึกษาการทดลองใช้กระดาษเยื่อสาและกระดาษเยื่อสาผสมเยื่อไผ่แบบต่าง ๆ ในการสร้างสรรคงานวิจัยชุดนี้จึงสามารถสรุปผลได้ว่า กระดาษเยื่อสา 100 เปอร์เซ็นต์ จะมีความยืดหยุ่นสูงไม่ฉีกขาดง่าย เมื่อนำมาพิมพ์ด้วยกระบวนการพิมพ์สีน้ำจะปรากฏร่องรอยของสีเป็นจ้ำ ๆ ความเรียบของสีไม่สม่ำเสมอ กระดาษเยื่อสาผสมเยื่อไผ่ 50 เปอร์เซ็นต์ ความยืดหยุ่นจะมีน้อยกว่ากระดาษเยื่อสาแบบ 100 เปอร์เซ็นต์ มีสีครีมสวย เมื่อนำมาพิมพ์ด้วยเทคนิคภาพพิมพ์สีน้ำ สีที่ปรากฏในงานจะมีความเรียบเนียนมากกว่าการใช้กระดาษเยื่อสาแบบ 100 เปอร์เซ็นต์ และสำหรับกระดาษเยื่อสาผสมเยื่อไผ่ 25 เปอร์เซ็นต์ เนื้อกระดาษจะค่อนข้างมีความยืดหยุ่นสูง แต่ยืดหยุ่นน้อยกว่ากระดาษเยื่อสาแบบ 100 เปอร์เซ็นต์ แต่สูงกว่ากระดาษเยื่อสาผสมเยื่อไผ่ 50 เปอร์เซ็นต์ มีสีครีมสวย สามารถนำมาสร้างสรรคงานเทคนิคภาพพิมพ์สีน้ำได้ดี

2. กระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน

การวิจัยสร้างสรรค์ด้านทัศนศิลป์ชุดนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการศึกษาสภาวะสมดุลระหว่างร่างกาย ลมหายใจและจิตของตนผ่านกระบวนการสร้างสรรค์งานศิลปะด้วยการมองโลกจากสิ่งรอบตัว แล้วถ่ายทอดสิ่งเหล่านั้นที่มากกระทบสัมผัสกับความรู้สึกทั้งภายนอกและภายในร่างกายสู่งานศิลปะเชิงทดลอง โดยผู้วิจัยได้ทดลองสร้างสรรค์ผลงานด้วยเทคนิคภาพพิมพ์แกะไม้สีน้ำ ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกเป็นกระบวนการเทคนิคหลักที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อถ่ายทอดเนื้อหาทางแนวความคิดของงานวิจัยชุดนี้ ด้วยความสอดคล้องของกระบวนการเทคนิค ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการใช้ระยะเวลาและต้องใช้สมาธิในการประกอบหรือสร้างสรรค์ผลงานในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการผลิต ดังนั้นกระบวนการเทคนิคนี้จึงมีความเชื่อมโยงกันกับกระบวนการทางแนวความคิดที่ต้องการนำเสนอเรื่องราวอันมีพื้นฐานมาจากหลักปรัชญาพระพุทธศาสนา และวิถีปฏิบัติของพระพุทธศาสนิกชนนิกายเซน นอกจากนี้การศึกษาและวิจัยสร้างสรรค์ผลงานชุดนี้ยังได้ประยุกต์ใช้กระดาษสาที่ผลิตขึ้นจากภูมิปัญญาของชาวบ้านในท้องถิ่นล้านนาไทยมาเป็นวัสดุอุปกรณ์ในการสร้างสรรค์ผลงานอีกด้วย

งานวิจัยชุดนี้จึงเปรียบเสมือนการศึกษาเพื่อค้นหาคุณค่า ความหมาย และความสำคัญในสัมพันธภาพระหว่างกายกับจิต (รูป - นาม) ผ่านการสร้างสรรค์ผลงานภาพพิมพ์เพื่อทำความเข้าใจในสภาวะการเชื่อมโยงกันระหว่างร่างกาย ลมหายใจ และจิตที่เชื่อมโยงผูกพันซึ่งกันและกัน มีการเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป เป็นธรรมชาติ ธรรมดาของรูปและนาม

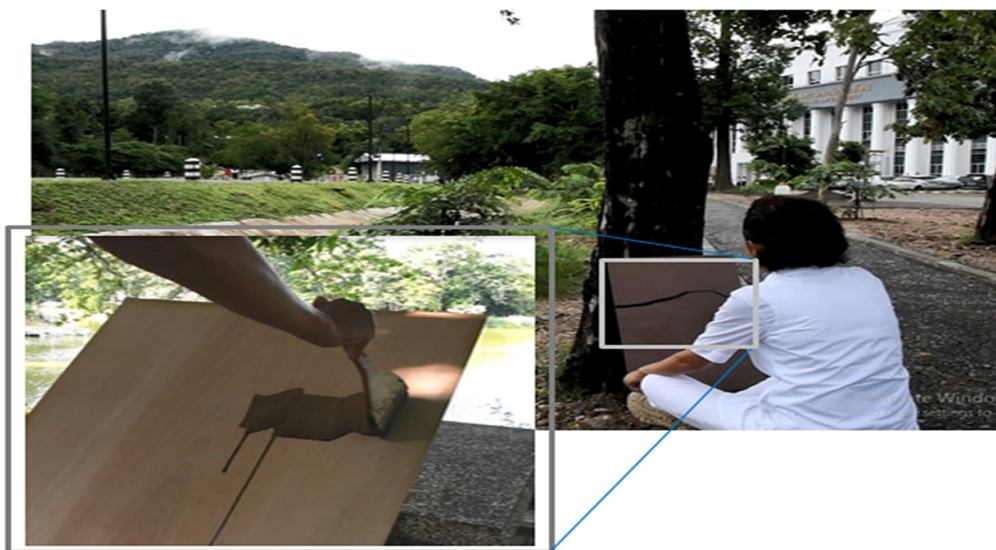
กระบวนการทางการศึกษาวิจัยได้เริ่มต้นจากการศึกษาผ่านปฏิบัติการทดลองสร้างสรรค์ผลงานด้านทัศนศิลป์ โดยผู้วิจัยได้สร้างสรรค์ผลงานศิลปะเชิงทดลอง 2 ชุด ซึ่งชุดที่หนึ่งสร้างสรรค์ผลงานด้วยกระบวนการเทคนิคการบันทึก

ภาพเคลื่อนไหว (VDO Performance Art) ในขณะปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานและนำมาประกอบและสร้างเป็นงานศิลปะ แนวจัดวาง (Installation Art) โดยมีขนาดผันแปรตามพื้นที่จัดแสดงนิทรรศการ และชุดที่สองเป็นผลงานเทคนิคภาพพิมพ์แกะไม้สีน้ำเชิงทดลองอีก 1 ชุด โดยมีขั้นตอนในการสร้างสรรค์ผลงานดังนี้

1. กระบวนการสร้างแม่พิมพ์ การปฏิบัติการเพื่อค้นหา “รูป – นาม” ผ่านกระบวนการ

สร้างสรรค์งานศิลปะในขั้นตอนของการสร้างแม่แบบหรือแม่พิมพ์ สำหรับการสร้างสรรค์ผลงานวิจัยชุดนี้ใช้วิธีการถ่ายทอดอารมณ์ในปัจจุบันขณะ จากการรับรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวผ่านสัมผัสทั้ง 5 (ตา หู จมูก กาย และใจ) แล้วสร้างแม่พิมพ์ด้วยการถ่ายทอดความรู้สึกจากสิ่งที่ปรากฏอยู่ตรงหน้าด้วยการวาดพู่กันลงบนแม่พิมพ์อย่างฉับพลัน ในขณะที่เดียวกันก็ได้กำหนดจิตให้เป็นสมาธิอยู่กับปัจจุบันขณะให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

การประทับภาพความทรงจำจากสิ่งที่ได้พบเห็น ทิวทัศน์ที่ปรากฏอยู่ตรงหน้าด้วยปัจจุบันขณะและอารมณ์ความรู้สึกแบบตรงไปตรงมาถูกถ่ายทอดอย่างฉับพลันลงบนแผ่นกระดาษแม่พิมพ์ไม้ ซึ่งเป็นกระบวนการสร้างสรรค์แม่พิมพ์ที่ผู้วิจัยเลือกใช้เพื่อถ่ายทอดความรู้สึกของปัจจุบันขณะอย่างตรงไปตรงมาให้ได้มากที่สุด

ภาพที่ 9 ภาพแสดงบรรยากาศขณะสร้างแม่พิมพ์

Note: From © Nophaklao Srimatyakun 8/7/2020

โดยกระบวนการได้เริ่มขึ้นตั้งแต่การเตรียมแผ่นกระดาษแม่พิมพ์ด้วยความพิถีพิถัน จัดเตรียมพู่กันด้วยจิตอันเป็นสมาธิ เทน้ำหมึกลงบนถาดยกกระเบื้อง ก่อนที่จะนั่งสงบเพื่อซึมซับสิ่งแวดล้อมที่ต้องการถ่ายทอดลงบนแม่พิมพ์ด้วยสมาธิและตระหนักรู้ในความเป็นธรรมดา ธรรมชาติของสิ่งแวดล้อม เช่นเดียวกับการตระหนักรู้ถึงความเป็นธรรมดา ธรรมชาติของร่างกาย ลมหายใจ และจิตนาการเป็นหนึ่งสิ่งเดียวกัน การไม่ยึดมั่นถือมั่นในความคิดตัวตน และเรียนรู้ที่จะเข้าใจว่าทุกสรรพสิ่งล้วนเกิดจากธรรมชาติ ย่อมต้องคืนสู่ธรรมชาติ ไม่เว้นแม้แต่ร่างกาย ลมหายใจ และจิต การเรียนรู้ความเป็น “รูป – นาม” การหมุนเวียนผันเปลี่ยนแบ่งปันเชื่อมโยงพลังงานซึ่งกันและกันของ

สรรพสิ่งที่หมุนเวียนถ่ายเท หยิบยืม เชื่อมโยง พึ่งพาอาศัยกันและกัน การเป็นส่วนหนึ่งของกันและกันระหว่างร่างกาย ลมหายใจ จิต และธรรมชาติ ผู้วิจัยได้เรียนรู้เพื่อทำความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นด้วยจิตอันเป็นสมาธิ ก่อนจะใช้สมาธิแบบฉับพลันในการตัดพู่กันที่จุ่มหมึกลงบนแม่พิมพ์ตามความรู้สึกต่อสิ่งที่ปะทะอยู่ตรงหน้าด้วยความรู้สึกเป็นปัจจุบันขณะ จึงอาจสรุปสิ่งที่ได้ค้นพบจากขั้นตอนของการสร้างแม่พิมพ์ได้ว่า

ร่างกาย / ร่องรอยของรูปทรงที่ปรากฏในแม่พิมพ์ = รูป / รูปทรง (Form)

จิตใจ / อารมณ์/ พื้นที่ว่างในแม่พิมพ์ = นาม / พื้นที่ว่าง (Space)

2. กระบวนการพิมพ์ผลงาน ในขั้นตอนของกระบวนการพิมพ์ผลงาน เป็นขั้นตอนของการใช้สมาธิแบบใช้ระยะเวลาในการสร้างสรรค์ ขั้นตอนนี้เป็นหนึ่งในกระบวนการที่เป็นเหมือนภาพสะท้อนของการทบทวนสิ่งที่ได้ค้นพบ (รูป - นาม) เป็นขั้นตอนที่ต่อเนื่องจากขั้นตอนของการสร้างแม่พิมพ์ โดยกระบวนการทำซ้ำแบบใช้ระยะเวลาได้เริ่มขึ้นด้วยการนำแม่พิมพ์ที่กั้นพื้นที่ในส่วนที่ไม่ต้องการให้สีซึมผ่านด้วยการทาแลกเกอร์ลงบนแม่พิมพ์ด้วยสมาธิแบบใช้ระยะเวลาอย่างประณีตและพิถีพิถัน แล้วนำแม่พิมพ์ที่เตรียมเสร็จแล้วไปลงสีด้วยแปรงพู่กันและเกลี่ยสีให้เรียบด้วยแปรงลักษณะพิเศษที่ใช้สำหรับภาพพิมพ์สีน้ำ โดยการเกลี่ยอย่างใช้ระยะเวลาให้เรียบทั่วทั้งแม่พิมพ์ หลังจากนั้นจึงนำกระดาษสำหรับพิมพ์งาน ซึ่งในการพิมพ์ผลงานวิจัยชุดนี้ ผู้วิจัยได้เลือกใช้กระดาษสาที่ผลิตโดยช่างทำกระดาษเวฬุวันซึ่งเป็นกระดาษที่ถูกผลิตขึ้นในท้องถิ่นล้านนาไทย โดยนำกระดาษที่ใช้ในการพิมพ์วางทาบลงบนแม่พิมพ์และนำเข้าแท่นพิมพ์เพื่อผลิตให้ออกมาเป็นชิ้นงาน โดยพิมพ์ซ้อนทับกันจนครบทุกสีด้วยกระบวนการพิมพ์เข้าไปซ้ำมาตามแนวคิดของลมหายใจ “เข้า - ออก” โดยการเปรียบเทียบ

ร่างกาย = กระดาษ / ลมหายใจ = สีน้ำ

การหายใจ “เข้า - ออก” = การดูดซับของสีน้ำกับกระดาษที่ซ้อนทับเหลื่อมล้ำกันไปมาแบบออสโมซิส

ภาพที่ 10 ภาพแสดงผลสรุปของกระบวนการพิมพ์ภาพพิมพ์แกะไม้สีน้ำเชิงทดลอง

Note: From © Nophaklao Srimatyakun 20/7/2020

ในขั้นตอนของกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานจึงเป็นเหมือนหนึ่งในขั้นตอนที่ผู้สร้างสรรค์ผลงานใช้เป็นวิธีเรียนรู้ตนเอง เพื่อทำความเข้าใจในธรรมชาติของ “รูป – นาม” ผ่านร่างกายและลมหายใจของตนในขณะสร้างสรรค์ผลงานภาพพิมพ์ ดังนั้นกระบวนการสร้างสรรค์งานจึงเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ตน และในขณะเดียวกันกระบวนการในการเรียนรู้ตนก็นับเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะได้ด้วยเช่นกัน โดยผลงานทัศนศิลป์ที่ปรากฏ = ภาพสะท้อนของ “รูป – นาม” ที่ปรากฏเป็นภาพในชิ้นงานอย่างเป็นรูปธรรม

ผลจากการเรียนรู้จักตนเองผ่านกระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะอย่างมีสติและสมาธิ กำหนดรู้อยู่กับขณะปัจจุบัน เพื่อทำความเข้าใจในสรรพสิ่งผ่านกระบวนการเรียนรู้ตนผ่านการวิจัยในครั้งนี้ จึงอาจสรุปผลที่ปรากฏอย่างเป็นรูปธรรมได้จากผลงานศิลปะจำนวน 2 ชุดที่ได้กล่าวมาข้างต้นคือ งานภาพพิมพ์แกะไม้เชิงทดลองจำนวน 1 ชุด และงานศิลปะการจัดวางจำนวน 1 ชุด ในกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานทั้ง 2 ชุด สามารถสรุปผลและกระบวนการทางความคิดและกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานโดยย่อได้ดังนี้

กระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน = กระบวนการเรียนรู้ตนเอง (ผ่านการปฏิบัติสมาธิ)

ผลงานศิลปะ = การบันทึกเรื่องราวภาพสะท้อนเรื่องราวขณะเรียนรู้ตนผ่านกระบวนการสร้างสรรค์งานศิลปะจากการสร้างสรรค์ผลงาน

ในขั้นตอนของการสร้างแม่พิมพ์ทำให้ค้นพบความหมายในการเคลื่อนไหวของ “รูป” ร่างกายและ “นาม” จังหวะช่องว่างในการเคลื่อนไหว และจังหวะช่องว่างของลมหายใจ ร่องรอยหมึกที่ปรากฏในผลงานอันเกิดจากการตัวตวัดพุ่กันอย่างฉับพลันทำให้พบสมาธิแบบฉับพลันในการสร้างแม่พิมพ์ และพบการใช้พลังสมาธิแบบใช้ระยะเวลาในกระบวนการพิมพ์ภาพพิมพ์แกะไม้สีน้ำเชิงทดลอง สิ่งที่ได้ค้นพบจากกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานจึงสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเด็นดังนี้

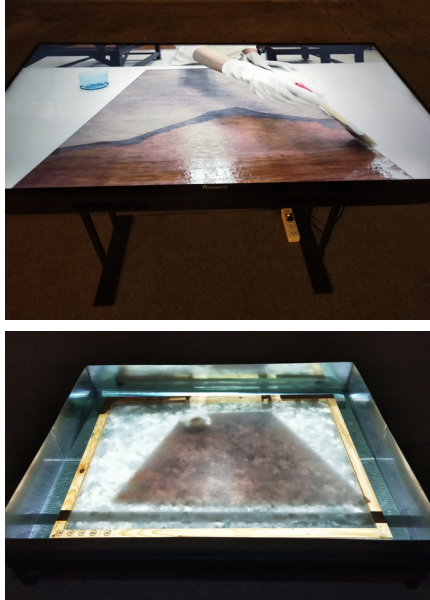
1. การค้นพบ “รูป - นาม”

ร่างกาย / ร่องรอยรูปทรงที่ปรากฏในแม่พิมพ์ = รูป / Form

จิตใจ / อารมณ์ / ความรู้สึก / พื้นที่ว่างในแม่พิมพ์ / ที่ว่างของช่องไฟขณะเคลื่อนไหวร่างกาย และ

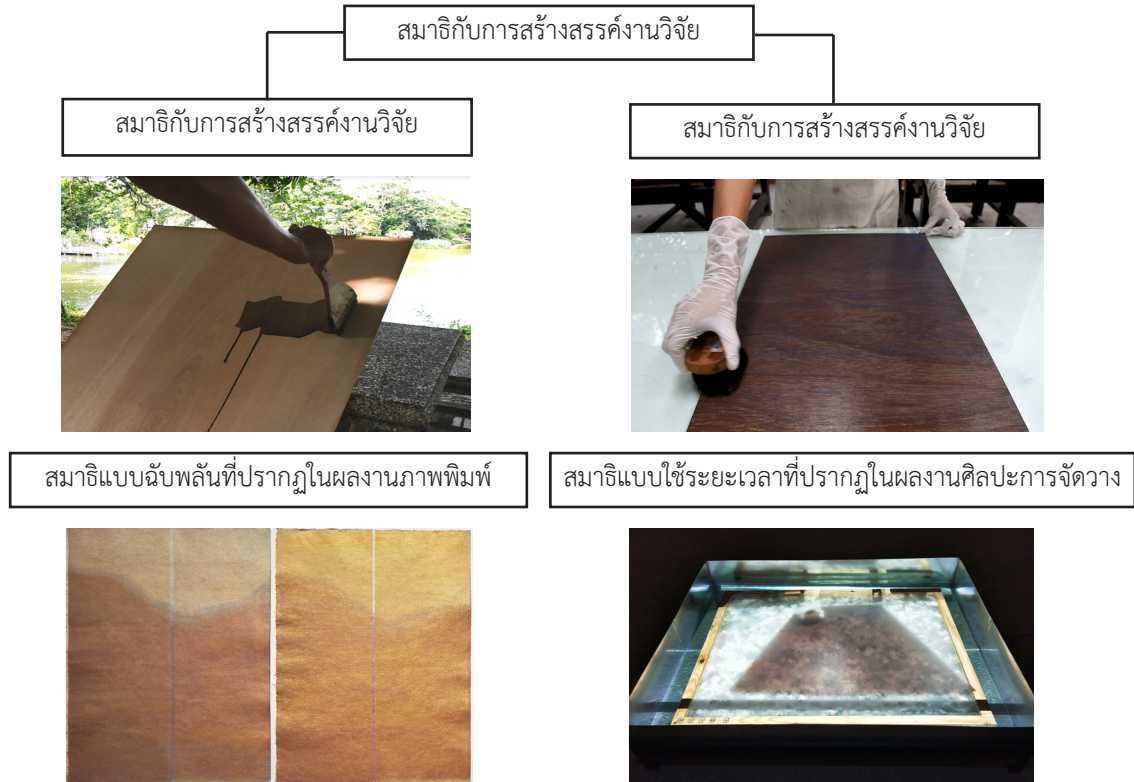
จังหวะของลมหายใจ = นาม / Space

ตารางที่ 1 แสดง “รูป - นาม” ที่ปรากฏในผลงานการวิจัย

รูป - นามที่ปรากฏในผลงานภาพพิมพ์สีน้ำ เชิงทดลองของงานวิจัย	รูป - นามที่ปรากฏในผลงานศิลปะ การจัดวางของงานวิจัย
	
ภาพที่ 11 ตัวอย่างผลงานภาพพิมพ์สีน้ำแนวทดลอง	ภาพที่ 12 ตัวอย่างผลงานศิลปะการจัดวาง
รูป = ร่างกายที่เคลื่อนไหว ขณะปฏิบัติการสร้างสรรค์งานด้วยสมาธิ / ร่องรอยที่ปรากฏเป็นผลงานศิลปะภาพพิมพ์ นาม = พื้นที่ว่างภายนอก - พื้นที่ว่างภายใน รูปร่างและรูปทรงที่ปรากฏในชั้นงาน	รูป = ร่างกายที่เคลื่อนไหว ขณะปฏิบัติการสร้างสรรค์งานด้วยสมาธิ / ร่องรอยภาพเคลื่อนไหวที่ปรากฏเป็นผลงานศิลปะการจัดวาง นาม = พื้นที่ว่างภายนอก - พื้นที่ว่างภายในรูปร่างและรูปทรงที่ปรากฏในชั้นงาน / พื้นที่ว่าง (นาม) ของพื้นที่ที่ถูกจัดวางในงานศิลปะการจัดวางเพื่อรองรับภาพ (รูป) ที่เคลื่อนไหวปรากฏเป็นเรื่องราวบนพื้นที่ว่าง

Note: From © Nophaklao Srimatyakun 20/2/2020

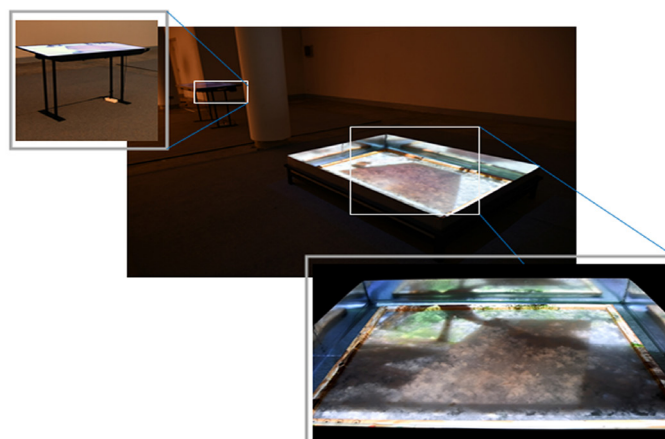
2. การค้นพบสมาธิที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ โดยได้ค้นพบสมาธิ 2 รูปแบบที่ใช้ในการสร้างผลงานวิจัยซึ่งสามารถแสดงออกในรูปแบบผังได้ดังนี้

แผนผังที่ 2 แผนผังแสดงการใช้สมาธิในการสร้างผลงานวิจัย

Note: From © Nophaklao Srimatyakun 8/7/2020

ภาพผลงาน

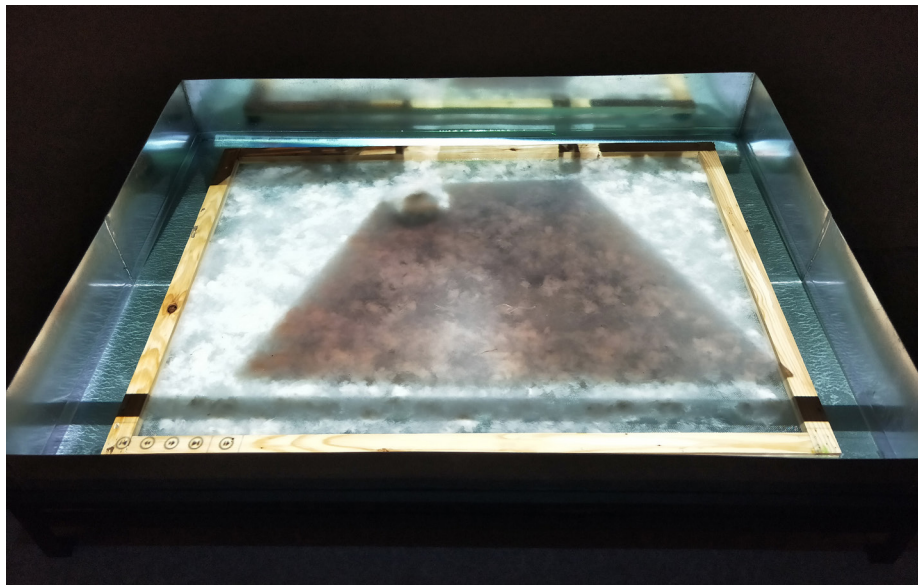
ภาพที่ 13 Balance : Body and Mind No.2, 2020

VDO Performance Art and Installation ขนาดผันแปรตามพื้นที่

Note: From © Nophaklao Srimatyakun 18/10/2020

ภาพที่ 14 Balance : Body and Mind No.2, 2020
VDO Performance Art and Installation ขนาดผันแปรตามพื้นที่
Note: From © Nophaklao Srimatyakun 18/10/2020

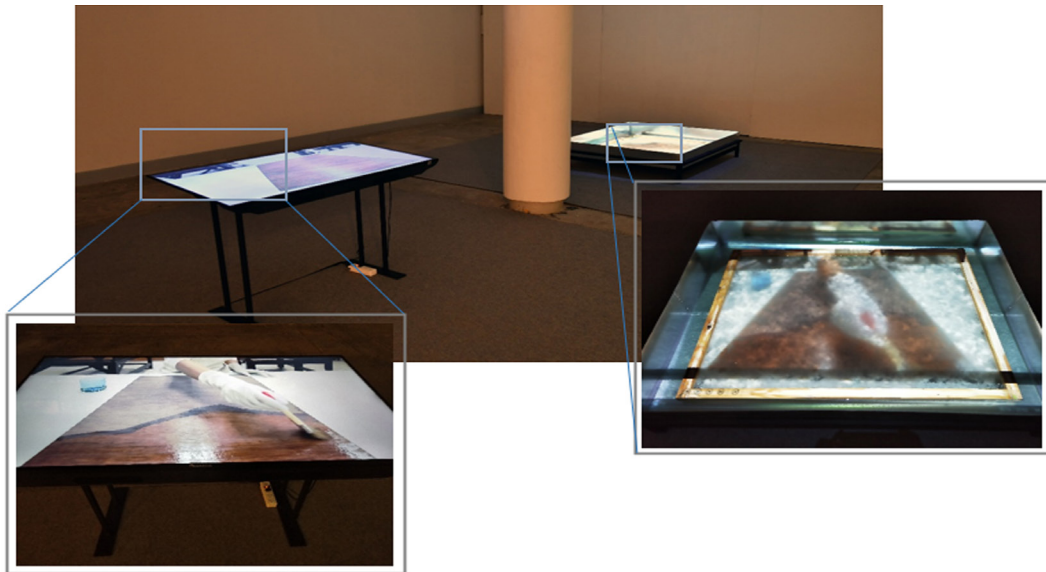
ภาพที่ 15 Balance : Body and Mind No.2, 2020
VDO Performance Art and Installation ขนาดผันแปรตามพื้นที่
Note: From © Nophaklao Srimatyakun 18/10/2020

ภาพที่ 16 Balance : Body and Mind No. 1/1, 2020
 ภาพพิมพ์แกะไม้สีน้ำเงินทอลงบนกระดาษสาทำมือขนาด 160 X 120 ซม.
 Note: From © Nophaklao Srimatyakun 18/10/2020

การวิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์

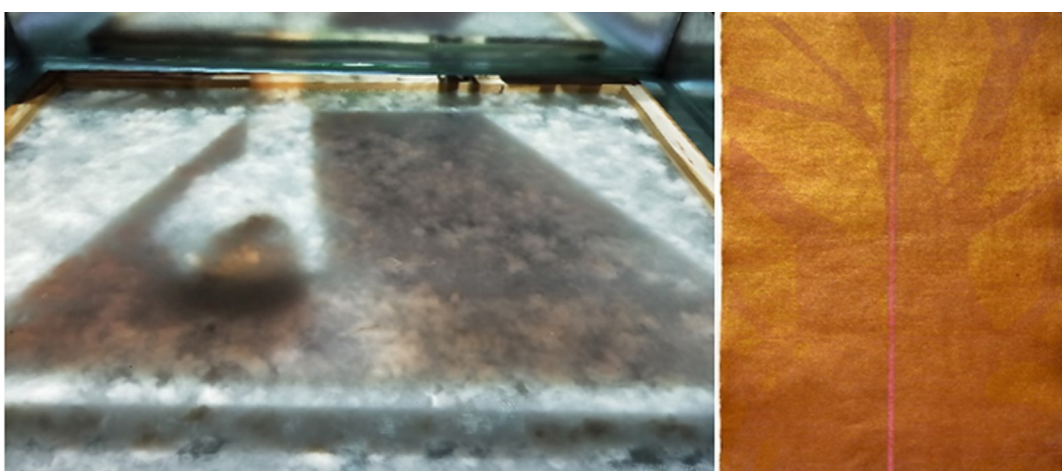
ในการสร้างสรรค์ผลงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างสรรค์ผลงาน 2 ชุดได้แก่ ศิลปะภาพพิมพ์แกะไม้สีน้ำเงินทอลงบนกระดาษสาทำมือ จำนวน 1 ชุด และศิลปะการจัดวางอีก 1 ชุด ซึ่งผลงานศิลปะการจัดวาง ผู้วิจัยได้สร้างสรรค์ผลงานอันมีลักษณะเป็นการบันทึกภาพเคลื่อนไหวของตนเองขณะกำหนดจิตให้เป็นสมาธิอยู่กับปัจจุบันขณะในการปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานภาพพิมพ์แกะไม้สีน้ำเงินทอลงบนกระดาษสาทำมือ และนำภาพเคลื่อนไหวนั้นมาถ่ายทอดบนจอแอลอีดี (LED) 1 ชิ้น และถ่ายทอดผ่านเครื่องฉายภาพ (Projector) ฉายลงบนฉากกระดาษเยื่อสาป่นละเอียดแขวนอยู่ในกระบะน้ำ ซึ่งผู้วิจัยได้จัดวางให้มีลักษณะใกล้เคียงกับกระบะน้ำที่ใช้ในกระบวนการผลิตกระดาษสาทำมือ โดยผู้วิจัยตั้งใจจัดวางผลงานทั้งสองชิ้นไว้ในแนวราบขนานกับพื้น เพื่อจูงใจให้ผู้ชมก้มลงมองผลงานในลักษณะที่มองลงด้านล่าง (มองแบบตานก) ในการชมงาน โดยมีเจตนาแฝงปรัชญาแนวคิดจากหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาในส่วนที่เกี่ยวกับการเรียนรู้และเข้าใจตน การก้มลงมองย้อนเข้าหาตน การแสดงออกถึงความอ่อนน้อมถ่อมตนและการลดอัตตา

ภาพที่ 17 ภาพแสดงการจัดวางผลงานศิลปะของงานวิจัย
Note: From © Nophaklao Srimatyakun 18/10/2020

โดยในด้านกระบวนการคิดและการสร้างสรรค์ผลงานทั้ง 2 ชุด ผู้วิจัยได้สรุปผลจากการวิเคราะห์ผลงานโดยยึดขอบเขตทางการศึกษาในการวิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์และได้แบ่งหัวข้อการวิเคราะห์ออกเป็น 4 ประเด็น ซึ่งประกอบไปด้วย 1. การวิเคราะห์ดูภาพถ่ายที่ปรากฏในผลงาน 2. การวิเคราะห์ความหมายของรูปร่างกายและรอยประทับ 3. การวิเคราะห์ความหมายของลมหายใจและการใช้พลังสมาธิในการสร้างสรรค์ผลงาน และ 4. การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลงานวิจัยกับผลงานของศิลปินอ้างอิงในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการใช้สมาธิในการสร้างสรรค์ผลงาน โดยสามารถสรุปรายละเอียดของการวิเคราะห์ได้ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ดูภาพถ่ายที่ปรากฏในผลงาน

ภาพที่ 18 ภาพแสดงความสมดุลที่เป็นองค์ประกอบหลักของการสร้างสรรค์ผลงาน
Note: From © Nophaklao Srimatyakun 18/10/2020

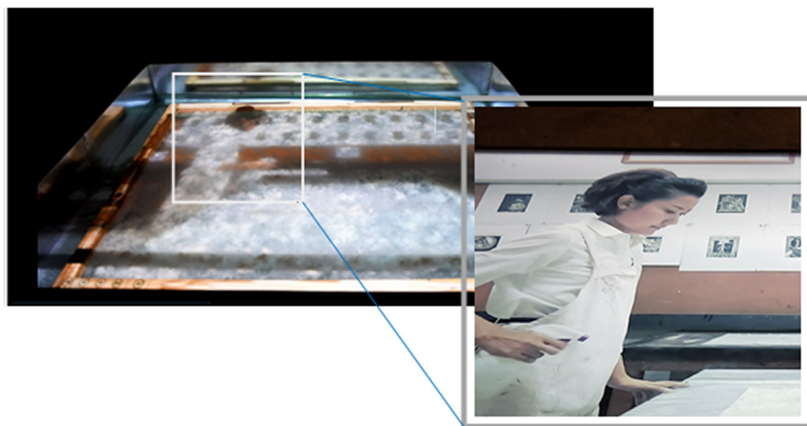
ดุลยภาพในผลงานวิจัยชุดนี้ปรากฏใน 2 ลักษณะคือ ดุลยภาพทางทัศนศิลป์ (Visual Art) และดุลยภาพทางแนวความคิด (Conceptual Art) โดยดุลยภาพทั้งสองส่วน ดังกล่าวมีความเชื่อมโยงและสะท้อนภาวะความสมดุลซึ่งกันและกัน ดังนี้

1. ภาวะการถ่วงดุล “ซ้าย – ขวา” (Symmetry Balance) เท่ากันเป็นการจำลองแบบการเท่ากัน

ทั้งสองข้างจากรูปร่างกายมนุษย์และสรรพสิ่ง ร่องรอยประทับจากกระบวนการพิมพ์ ความสมดุลระหว่างร่างกายกับลมหายใจในผลงานเป็นการถ่ายทอดประสบการณ์จากการเรียนรู้ร่างกายของตน การนำเสนอผลงานจึงเป็นลักษณะการจำลองร่างกาย และลมหายใจที่มีความสมดุลทั้งทางกายภาพ และแนวความคิดที่แสดงออกผ่านผลงานที่มีการนำเสนอความสมดุลที่เท่ากัน ประหนึ่งเป็นร่างกายที่มีอวัยวะซ้ายและขวาสองข้างเท่ากัน

2. การจำลองความสมดุลของร่างกายกับลมหายใจและจิต เป็นการนำเสนอแนวทางความคิดของสภาวะสมดุลระหว่างร่างกายกับลมหายใจ ภาพผลงานจึงสะท้อนผ่านการจัดองค์ประกอบที่มีความสมดุลแบบสมมาตรเป็นลักษณะเด่น เพื่อสื่อความหมายทางแนวความคิดที่ชัดเจนเกี่ยวกับ “ดุลยภาพ : ร่างกายกับลมหายใจ”

2. การวิเคราะห์ความหมายของ “รูป” ร่างกายและการประทับร่องรอยของผลงาน

ภาพที่ 18 ภาพแสดงรูปร่างกายที่ปรากฏในผลงาน

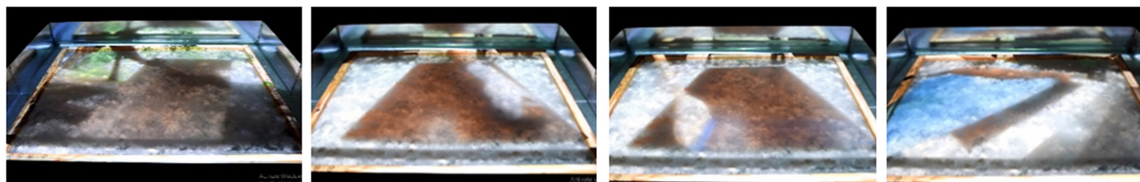
Note: From © Nophaklao Srimatyakun 18/10/2020

ร่างกาย = รูปร่างกายที่ปรากฏในผลงานมี 2 ลักษณะ อันประกอบไปด้วย

1) รูป = รอยประทับร่างกายที่เคลื่อนไหวขณะปฏิบัติงาน และรูปรอยประทับในงานภาพพิมพ์อันเป็นผลผลิตที่เกิดจากกระบวนการการเรียนรู้ผ่านกระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะด้วยสติและสมาธิอันเป็นปัจจุบันขณะ “รูป” ร่างกายที่มีลักษณะพิเศษในความเป็นเอกลักษณ์หนึ่งเดียว คือ การไม่ซ้ำ การเป็นลักษณะเฉพาะที่บ่งบอกความเป็นตัวตนเฉพาะบุคคล ซึ่งมีนัยยะที่แสดงถึงความหมายถึง DNA ของแต่ละบุคคลที่สามารถใช้ในการแสดงตัวตนและบ่งบอกอัตลักษณ์ส่วนบุคคลได้

2) รูป = ร่างกายที่เคลื่อนไหวขณะปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงาน เป็นการเคลื่อนไหวร่างกายด้วยการควบคุมสภาวะความสมดุลระหว่างร่างกาย ลมหายใจ และจิต อย่างมีสติและสมาธิให้อยู่กับปัจจุบัน

3. การวิเคราะห์ความหมายของ “นาม” ลมหายใจ และการใช้สมาธิในการสร้างสรรค์งาน

ภาพที่ 20 ภาพแสดงพื้นที่ว่างที่ปรากฏในผลงาน

Note: From © Nophaklao Srimatyakun 18/10/2020

พื้นที่ว่าง = ลมหายใจ ช่องจังหวะของการพิมพ์ซ้อนขึ้นในแต่ละขณะของการพิมพ์ และช่วงขณะของลมหายใจ / เวลาระยะสั้น - ยาว / ความฉับพลัน

พื้นที่ว่าง = พื้นที่ภายในและภายนอกของรูปร่างกาย และรูปร่างรอยการเคลื่อนไหวของร่างกาย / จิตสมาธิ

ภาพที่ 21 ภาพแสดงพื้นที่ว่างที่ปรากฏในผลงานภาพพิมพ์แกะไม้เชิงทดลอง

Note: From © Nophaklao Srimatyakun 18/10/2020

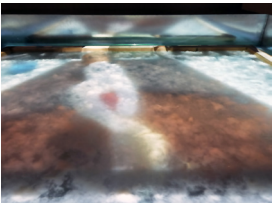
การแทนค่าความหมายของ “รูป - นาม” ในงานภาพพิมพ์แกะไม้สีน้ำเชิงทดลองของการวิจัยผลงานสร้างสรรค์ชุดนี้ ความเป็น “รูป - นาม” อาจเชื่อมโยง ซ้อนขึ้น ซึมซับ เป็นส่วนหนึ่งซึ่งกันและกัน จนไม่สามารถแยกความเป็น “รูป - นาม” นั้นออกจากกันได้อย่างชัดเจนดังแนวคิดที่ว่า “รูปอาจเป็นพื้นที่ว่าง (นาม) และพื้นที่ว่าง (นาม) ก็อาจกลายเป็นรูปได้ด้วยเช่นเดียวกัน” การแทนค่าความหมายในงานจึงสามารถสรุปได้ ดังนี้

รูป (ร่างกาย) = กระดาษ / กระดาษสา

นาม (จิต / ลมหายใจ) = สีน้ำที่แพร่ซึมซับเข้าไปในเนื้อกระดาษ ขึ้นแล้วชั้นเล่าเปรียบเสมือนจังหวะของลมหายใจ “เข้า - ออก” ในแต่ละขณะที่ทับซ้อนเหลื่อมล้ำเชื่อมโยงซึ่งกันและกันระหว่างร่างกายกับลมหายใจ

4. วิเคราะห์ เปรียบเทียบผลงานวิจัยกับผลงานของศิลปินอ้างอิงในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการใช้สมาธิในการสร้างสรรค์ผลงาน

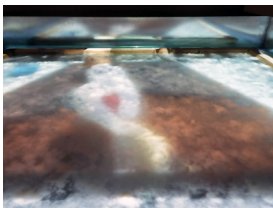
ตารางที่ 2 แสดงสมาธิที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานวิจัยเปรียบเทียบกับศิลปินอ้างอิง เหลียง ไค

ภาพตัวอย่างผลงาน	ร่องรอยการใช้สมาธิ แบบฉับพลัน	ร่องรอยการใช้สมาธิ แบบใช้ระยะเวลา
 ภาพที่ 22 ภาพตัวอย่างผลงานของ เหลียง ไค Note: From Terebess, 2020	มี	มี
 ภาพที่ 23 ตัวอย่างผลงานภาพพิมพ์สีน้ำแนวทดลอง Note: From © Nophaklao Srimatyakun 18/10/2020	มี	มี
 ภาพที่ 24 ภาพตัวอย่างผลงานศิลปะการจัดวาง Note: From © Nophaklao Srimatyakun 18/10/2020	มี	มี

จากตารางผลงานของศิลปินอ้างอิง เหลียง ไค มีลักษณะการใช้พลังสมาธิทั้งแบบฉับพลันและใช้ระยะเวลาในการสร้างสรรค์ผลงาน โดย เหลียง ไค ใช้ปลายพู่กันขนาดเล็กค่อย ๆ บรรจงเรียงเส้น เก็บรายละเอียดในบางจุดของภาพด้วยความประณีต และในขณะเดียวกันในพื้นที่ส่วนใหญ่ของภาพกลับใช้เทคนิคการกวัดพู่กันอย่างฉับพลัน ภาพงานจึงสะท้อนให้เห็นได้ทั้งความประณีตบรรจงและความเด็ดเดี่ยวของฝีแปรงอย่างฉับพลันได้ในขณะเดียวกัน เมื่อเปรียบเทียบกับผลงานภาพพิมพ์เชิงทดลองของงานวิจัยชุดนี้จะไม่ได้อ่อนพลังสมาธิแบบฉับพลันที่ถ่ายทอดแบบตรงไปตรงมา เหมือนงานศิลปินอ้างอิง เหลียง ไค แต่ผลงานมีลักษณะที่สะท้อนให้เห็นร่องรอยของการใช้พลังและสมาธิแบบฉับพลันในกระบวนการสร้างแม่พิมพ์ และแม่พิมพ์ถูกนำมาผ่านกระบวนการพิมพ์และกระบวนการเทคนิคภาพพิมพ์แกะไม้สีน้ำเชิงทดลองซึ่งเป็นขั้นตอนของการใช้พลังสมาธิแบบใช้ระยะเวลา ผลงานภาพพิมพ์เชิงแกะไม้สีน้ำเชิงทดลองของการวิจัยชิ้นนี้ จึงปรากฏทั้งการใช้พลังสมาธิแบบฉับพลันและพลังสมาธิแบบใช้ระยะ

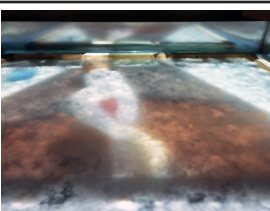
เวลา ส่วนผลงานศิลปะการจัดวางจะปรากฏการใช้พลังสมาธิแบบใช้ระยะเวลาในภาพเคลื่อนไหวที่ผู้วิจัยได้บันทึกกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานตลอดระยะเวลาในการสร้างสรรค์ผลงานวิจัย ซึ่งเป็นการสะท้อนภาพการใช้สมาธิที่ใช้ระยะเวลายาวนานอย่างเป็นสมาธิอยู่กับปัจจุบันตลอดกระบวนการของการสร้างสรรค์ผลงานและใช้พลังสมาธิแบบฉับพลันเป็นระยะอยู่ตลอดเวลาของการสร้างสรรค์ผลงานเช่นกัน

ตารางที่ 3 แสดงสมาธิที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานวิจัยเปรียบเทียบกับศิลปินอ้างอิง โทโมโกะ คาวาโอะ

ภาพตัวอย่างผลงาน	ร่องรอยการใช้สมาธิแบบฉับพลัน	ร่องรอยการใช้สมาธิแบบใช้ระยะเวลา
 ภาพที่ 25 ภาพตัวอย่างผลงานของ โทโมโกะ คาวาโอะ Note: From enjoy-kyoto, 2020	มี	ไม่มี
 ภาพที่ 26 ภาพตัวอย่างผลงานภาพพิมพ์สีน้ำแนวทดลอง Note: From © Nophaklao Srimatyakun 18/10/2020	มี	มี
 ภาพที่ 27 ภาพตัวอย่างผลงานศิลปะการจัดวาง Note: From © Nophaklao Srimatyakun 18/10/2020	มี	มี

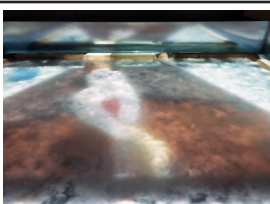
จากตารางผลงานของศิลปินอ้างอิง โทโมโกะ คาวาโอะ มีลักษณะการใช้พลังสมาธิแบบฉับพลัน โดยศิลปินใช้การวัดพู่กันจากอารมณ์ภายใต้จิตไร้สำนึกที่ตัวถ่ายทอดความรู้สึกผ่านแปรงพู่กันลงบนกระดาษหรือผืนผ้าที่เตรียมไว้ เมื่อเปรียบเทียบผลงานการวิจัยชุดนี้กับการสร้างผลงานของศิลปินอ้างอิงจะค่อนข้างมีความใกล้เคียงกับกระบวนการสร้างแม่พิมพ์ของผู้วิจัย ซึ่งผู้วิจัยใช้การกำหนดจิตให้เป็นสมาธิอยู่กับปัจจุบันขณะก่อนที่จะวัดพู่กันจุ่มน้ำหมึกลงบนแม่พิมพ์ไม้ที่เตรียมไว้ แล้วจึงนำแม่พิมพ์นั้นไปผ่านกระบวนการพิมพ์ลงบนกระดาษด้วยสีน้ำ ซึ่งเป็นขั้นตอนของการใช้สมาธิแบบใช้ระยะเวลา ผลงานวิจัยชุดนี้จึงมีลักษณะของการใช้ทั้งสมาธิแบบฉับพลันและสมาธิแบบใช้ระยะเวลาในการสร้างสรรค์ผลงาน ส่วนผลงานของศิลปินอ้างอิงโทโมโกะ คาวาโอะ จะสะท้อนการใช้สมาธิแบบฉับพลันเป็นหลักสำคัญในการสร้างสรรค์ผลงาน

ตารางที่ 4 แสดงสมาธิที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานวิจัยเปรียบเทียบกับศิลปินอ้างอิง สกุลช่างอุกิโยะ

ภาพตัวอย่างผลงาน	ร่องรอยการใช้สมาธิ แบบฉับพลัน	ร่องรอยการใช้สมาธิ แบบใช้ระยะเวลา
 ภาพที่ 28 ตัวอย่างผลงานสกุลช่างอุกิโยะ Note: From The Met, 2020	มี	ไม่มี
 ภาพที่ 29 ตัวอย่างผลงานภาพพิมพ์สีน้ำแนวทดลอง Note: From © Nophaklao Srimatyakun 18/10/2020	มี	มี
 ภาพที่ 30 ภาพตัวอย่างผลงานศิลปะการจัดวาง Note: From © Nophaklao Srimatyakun 18/10/2020	มี	มี

สำหรับใช้สมาธิในการสร้างสรรค์ผลงานของศิลปินอ้างอิงสกุลช่างอุกิโยะ จะเป็นลักษณะการใช้สมาธิแบบใช้ระยะเวลา ซึ่งปรากฏให้เห็นเด่นชัดจากฝีมือการแกะแม่พิมพ์ที่ละเอียดและประณีตปรากฏให้เห็นในชิ้นงานแทบทุกชิ้นของภาพพิมพ์แกะไม้สกุลช่างอุกิโยะ การใช้สมาธิในการสร้างสรรค์ผลงานของสกุลช่างอุกิโยะจึงเป็นลักษณะการใช้สมาธิแบบใช้ระยะเวลาด้วยความประณีต ละเอียดลออโดยไม่ปรากฏการใช้สมาธิแบบฉับพลัน เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับผลงานวิจัยชุดนี้ซึ่งมีลักษณะการใช้ทั้งสมาธิแบบฉับพลันและสมาธิแบบใช้ระยะเวลาในการสร้างสรรค์ผลงานแล้ว รูปแบบในการนำเสนอผลงานจึงมีลักษณะที่แตกต่างกัน แต่มีความคล้ายคลึงกันในการใช้พลังสมาธิแบบใช้ระยะเวลาในกระบวนการสร้างสรรค์งานภาพพิมพ์สีน้ำ แต่ในขั้นตอนของการสร้างแม่พิมพ์ของงานวิจัยกลับมีลักษณะการใช้สมาธิแบบฉับพลัน ในการสร้างแม่พิมพ์ในขณะที่สกุลช่างอุกิโยะจะใช้สมาธิแบบใช้ระยะเวลาในการสร้างสรรค์ผลงาน ทั้งในกระบวนการสร้างแม่พิมพ์และการพิมพ์ผลงาน

ตารางที่ 5 แสดงสมาธิที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานวิจัยเปรียบเทียบกับศิลปินอ้างอิง ทะสียะ โนตะ

ภาพตัวอย่างผลงาน	ร่องรอยการใช้สมาธิ แบบฉับพลัน	ร่องรอยการใช้สมาธิ แบบใช้ระยะเวลา
 ภาพที่ 31 ตัวอย่างผลงานของ ทะสียะ โนตะ Note: From MA Mutual Art, 2020	ไม่มี	มี
 ภาพที่ 32 ตัวอย่างผลงานภาพพิมพ์สีน้ำแนวทดลอง Note: From © Nophaklao Srimatyakun 18/10/2020	มี	มี
 ภาพที่ 33 ภาพตัวอย่างผลงานศิลปะการจัดวาง Note: From © Nophaklao Srimatyakun 18/10/2020	มี	มี

สำหรับการใช้สมาธิในการสร้างสรรค์งานของศิลปินอ้างอิง ทะสียะ โนตะ จะมีลักษณะใกล้เคียงกับการสร้างสรรค์ผลงานของสกุลช่างอุกิโยะคือ ใช้สมาธิแบบใช้ระยะเวลาในการสร้างสรรค์ผลงานเป็นสำคัญ โดยจะไม่ปรากฏการใช้สมาธิแบบฉับพลันในการสร้างสรรค์ผลงานทั้งในกระบวนการสร้างแม่พิมพ์และกระบวนการพิมพ์ ซึ่งแตกต่างจากผลงานวิจัยในส่วนของการสร้างแม่พิมพ์ ซึ่งผู้วิจัยใช้พลังสมาธิในการสร้างสรรค์ นอกเหนือจากนั้นผู้วิจัยยังได้นำเสนอการใช้สมาธิทั้งแบบฉับพลันและแบบใช้ระยะเวลาดำเนินการสร้างสรรคศิลปะแนวจัดวางเพื่อนำเสนอความชัดเจนในการสะท้อนแนวคิดการใช้สมาธิเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างสรรค์ศิลปะ และใช้งานศิลปะในการเป็นส่วนหนึ่งของการฝึกสมาธิ

ในการศึกษากระบวนการสร้างสรรค์ผลงานการวิจัยในครั้งนี้จึงเป็นการศึกษาเพื่อพิสูจน์ความเป็นไปได้ของการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานกับการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะภาพพิมพ์แกะไม้เชิงทดลองชุด “ดุลยภาพร่างกายกับลมหายใจ” ว่าจะสามารถใช้การสร้างสรรค์ศิลปะให้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานได้หรือไม่ และการฝึกปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานจะสามารถเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างสรรค์ศิลปะได้อย่างไร โดยบทสรุปของ

คำถามดังกล่าวได้เป็นที่ประจักษ์ และสะท้อนผ่านผลงานการวิจัยในครั้งนี้ว่าเป็นรูปธรรมแล้วว่า การฝึกปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานและการฝึกปฏิบัติการสร้างสรรคผลงานศิลปะสามารถเป็นส่วนหนึ่งของการกันและกันได้

สรุปผลการวิจัย

ผลงานวิจัยชุดนี้มีลักษณะเฉพาะในการนำเสนอความเป็นไปได้ของการใช้กระบวนการฝึกสมาธิเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน ในขณะที่เดียวกันก็ใช้กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทำสมาธิ โดยผลงานมีลักษณะการใช้สมาธิทั้งแบบฉับพลันและแบบใช้ระยะเวลาในการสร้างสรรค์ผลงาน และศึกษาเปรียบเทียบกับศิลปินอ้างอิงที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน อันได้แก่ ศิลปินกลุ่มที่สร้างสรรค์ผลงานในแนวจิตรกรรมเซน ศิลปินเซนร่วมสมัย และศิลปินภาพพิมพ์แกะไม้สีน้ำ โดยลักษณะเฉพาะของงานวิจัยชุดนี้ จะเป็นการผสมผสานกระบวนการสร้างสรรค์งานศิลปะภาพพิมพ์แกะไม้สีน้ำ ซึ่งมีลักษณะการใช้สมาธิแบบใช้ระยะเวลาผสมผสานกับการใช้สมาธิแบบฉับพลันในการสร้างสรรค์ของศิลปะเซน โดยข้อแตกต่างในการใช้สมาธิระหว่างศิลปินเซนกับผลงานวิจัยชุดนี้ คือ การใช้สมาธิเพื่อถ่ายทอดผลงานของศิลปินเซนจะนิยมใช้การฝึกจิตให้เป็นสมาธิก่อนที่จะถ่ายทอดพลังสมาธินั้นออกมาอย่างฉับพลันด้วยการหวัดพู่กันลงบนผืนผ้าหรือกระดาษ ในขณะที่งานวิจัยชุดนี้จะปรากฏทั้งสมาธิแบบฉับพลันจากการรับอิทธิพลจากศิลปะเซนในการสร้างแม่พิมพ์และการใช้สมาธิแบบใช้ระยะเวลาในกระบวนการพิมพ์ผลงานภาพพิมพ์แกะไม้สีน้ำ และนำเสนอกระบวนการการใช้สมาธิในการสร้างสรรค์ผลงานด้วยภาพเคลื่อนไหว ผ่านผลงานศิลปะการจัดวางอันเป็นรูปแบบเฉพาะของผู้วิจัย

แผนผังที่ 3 แผนผังแสดงผลสรุปการวิเคราะห์ผลงานวิจัย

Note: From © Nophaklao Srimatyakun 8/12/2020

บทสรุปประเด็นคำถามสำคัญของการวิจัยเกิดจากทดลองซ้ำ เพื่อหาแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานด้วยการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน การกำหนดจิตให้เป็นสมาธิอยู่กับปัจจุบันในขณะที่ปฏิบัติงาน จึงเป็นแนวทางที่มีความเป็นไปได้ ซึ่งผู้วิจัยได้ทดลองปฏิบัติและได้คำตอบที่สะท้อนต่อคำถามสำคัญในข้อแรกที่ว่า “จะสามารถสร้างสรรค์ผลงานด้านทัศนศิลป์ที่สะท้อนแนวความคิดเกี่ยวกับ “รูป - นาม” ตามหลักปรัชญาพระพุทธศาสนาผ่านการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะภาพพิมพ์แกะไม้สีน้ำเชิงทดลองด้วยความประณีต และมีสุนทรียภาพทางทัศนศิลป์ได้อย่างไร” โดยผลงานวิจัยสร้างสรรค์ทางทัศนศิลป์ชุดนี้สามารถเป็นการพิสูจน์กระบวนการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานว่าสามารถเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสร้างสรรค์งานศิลปะ และในขณะเดียวกัน กระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะก็อาจเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการวิปัสสนากรรมฐานได้ด้วยเช่นกัน หากผู้ปฏิบัติถือเอาการสร้างสรรคงานศิลปะนั้นเป็นองค์บริกรรมดังกล่าวที่ว่า “กรรมฐานคืองาน (การสร้างสรรคศิลปะ) งาน (การสร้างสรรคศิลปะ) คือกรรมฐาน”

ประเด็นคำถามสำคัญของการวิจัยข้อที่ 2 “การประยุกต์ใช้กระดาศาในท้องถิ่นล้านนาไทยกับการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะภาพพิมพ์แกะไม้สีน้ำแบบญี่ปุ่นจะมีแนวทางอย่างไร” โดยกระดาศาทำมือจากผลผลิตของท้องถิ่นล้านนาที่ผู้วิจัยเลือกใช้เป็นวัสดุสำคัญในการสร้างสรรค์งานวิจัยในครั้งนี้ มีความพิเศษในแง่ของสุนทรียะของงานที่ไม่จีรัง มีความเป็นอนิจจัง หรือ “มูโจ” ในสุนทรียะแบบเซน การนำกระดาศาดังกล่าวมาใช้แทนค่าความเป็น “รูป” ร่างกายในงานวิจัยจึงมีความเหมาะสมทั้งทางด้านกายภาพ (Visual) และแนวความคิด (Conceptual) โดยผู้วิจัยแทนค่าความเป็น “นาม” จิต และลมหายใจคือ สีน้ำที่เมื่อพิมพ์ซ้อนชั้นซึมผ่านเข้าไปในเนื้อกระดาศา (ที่แทนค่าความเป็นร่างกาย) สีน้ำหรือลมหายใจแต่ละครั้งคือการพิมพ์สีซ้อนชั้นทับถมกันครั้งแล้วครั้งเล่าจนพร่าเลือน อันเกิดจากลักษณะการซึมซับดูดซับซึ่งกันและกันของน้ำกับกระดาศาด้วยกระบวนการแพร่ เปรียบเสมือนร่างกายกับลมหายใจที่เชื่อมโยงเป็นส่วนประกอบของกัน จึงเป็นบทพิสูจน์ว่ากระดาศาทำมือในท้องถิ่นล้านนา โดยเฉพาะแหล่งผลิตกระดาศาของช่างกระดาศาเวฬุวัน สามารถใช้ทดแทนกระดาศาสำหรับงานภาพพิมพ์แกะไม้สีน้ำโดยเฉพาะได้เป็นอย่างดีและมีคุณค่าในเอกลักษณ์ของการเป็นกระดาศาทำมือที่มีคุณลักษณะพิเศษที่มีอาจจะเลือนได้ ในขณะเดียวกันการใช้วัสดุกระดาศาที่สามารถหาได้จากท้องถิ่นล้านนาจึงเป็นการลดต้นทุนและเวลาจากการนำเข้ากระดาศาสำหรับใช้ในการพิมพ์งานภาพพิมพ์แกะไม้สีน้ำโดยเฉพาะที่มีราคาค่อนข้างสูง

คำตอบของคำถามสุดท้ายของการวิจัยคือ กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานอย่างมีระเบียบขั้นตอน มีการตั้งคำถามเพื่อหาคำตอบและทดลองซ้ำเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบของคำถามสำคัญ จนสามารถค้นพบแนวทางในการรวมศาสตร์ทั้ง 2 ศาสตร์ ซึ่งหากจะมองในมุมมองทั่วไปแล้ว ศาสตร์ด้านศิลปะกับศาสนาอาจมีมุมมองและวัตถุประสงค์ที่ตรงข้ามกัน ศาสนามีแนวปฏิบัติที่เป็นไปเพื่อความหลุดพ้น ในขณะที่ศิลปะมีวิถีปฏิบัติที่เป็นไปเพื่อการตอบสนองมนุษย์ในทางโลก ผลงานวิจัยชุดนี้จึงเป็นบทพิสูจน์ความเชื่อมโยงของวิถีปฏิบัติทั้งสองด้านด้วยหลักคิดที่ว่า “ทุกสรรพสิ่งล้วนเชื่อมโยงเป็นส่วนหนึ่งซึ่งกันและกัน” ศิลปะจึงอาจเป็นส่วนหนึ่งของกรรมฐานและกรรมฐานก็อาจเป็นส่วนหนึ่งของศิลปะได้เช่นเดียวกัน กระบวนการการเรียนรู้ ตั้งคำถาม ทดลองเพื่อหาคำตอบ และค้นพบแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานด้วยการประยุกต์แนวทาง แบบแผน ระเบียบวิธีวิจัยในการสร้างสรรค์ผลงานชุดนี้จึงสามารถสรุปผลการสร้างสรรค์งานให้ออกมาในรูปแบบของการวิจัยได้ในท้ายที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ปัญหาในการสร้างสรรค์ผลงานชุดนี้ คือการค้นหาวិธีการในการผสมผสานศิลปะให้เข้ากับการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ซึ่งเป็นศาสตร์ที่มีวิถีในการกระทำค่อนข้างสวนทางกัน นอกจากนี้ การนำเสนอเรื่องราวในลักษณะที่เป็นนามธรรม (การปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน) ให้ออกมาเป็นรูปธรรม (ศิลปะ) ค่อนข้างมีความซับซ้อนและละเอียดอ่อน ปัญหาของการสร้างสรรค์ผลงานชุดนี้จึงมีประเด็นให้ต้องศึกษาและทดลองปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง แต่ด้วยการค้นพบว่าวิถีปฏิบัติในการดำเนินชีวิตของพุทธศาสนิกชนนิกายเซน ซึ่งมีลักษณะของการนำหลักปรัชญาพระพุทธศาสนามาใช้ในชีวิตประจำวันและบางครั้งมีความคาบเกี่ยวกับเรื่องของสุนทรียะและการสร้างสรรค์ศิลปะ ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญต่อการศึกษาค้นคว้า และถือเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติได้เป็นอย่างดี การศึกษาเพื่อค้นหาแนวทางและการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการวิจัยทำให้ค้นพบว่า แท้จริงแล้ว ศิลปะกับวิปัสสนากรรมฐานนั้นเป็นสิ่งที่หนึ่งสิ่งเดียวกัน การได้ตื่นนอนในตอนเช้า ล้างหน้า แปรงฟัน รับประทานอาหาร และปฏิบัติงาน ตลอดจนปฏิบัติ การสร้างสรรค์ศิลปะล้วนสามารถฝึกกรรมฐานไปพร้อม ๆ กับการปฏิบัติอิริยาบถต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตได้ทั้งสิ้น ดังนั้นข้อเสนอแนะต่อการสร้างสรรค์ผลงานที่มีลักษณะหรือแนวทางในการใช้สมาธิและวิปัสสนากรรมฐาน ในการสร้างสรรค์งานศิลปะ จึงไม่จำเป็นต้องมุ่งเน้นไปที่กระบวนการทางด้านเทคนิคและวิธีการสร้างสรรค์ผลงาน ในแบบเดียวกัน หากแต่สำคัญที่หลักแนวความคิดและวิถีการดำเนินชีวิตและการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะนั้นล้วนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับหลักปฏิบัติทางศาสนา

References

- Almaany. (2020, November 1). Translation and Meaning of قرطاس in Almaany English Arabic Dictionary. <https://www.almaany.com/en/dict/ar-en/قرطاس>.
- Enjoy – Kyoto. (2020, December 1). *Kawao: shodo artist*. [Photograph]. <http://enjoy-kyoto.net>.
- MA Mutual Art. (1998, August 22). *Tetsuya Noda*. [Prints]. <https://www.mutualart.com/Artist/Tetsuya-Noda>.
- Nangkala, A. (2020). Ukiyō e rāng bandān čhai čhāk Yīpun sū phonngā naphā phō phim rūamsamai bāp Thai. [The inspiration from Japan to the contemporary Thai printmaking]. *Fine Arts PSU News Journal*, 28. <http://finearts.pn.psu.ac.th/article/2558/a.anchana.pdf>.
- Sneider, E. (2020). Days in the Life of Tetsuya Noda. *The New York review*, <https://www.nybooks.com/daily/2020/07/04/days-in-the-life-of-tetsuya-noda>.
- Suzuki, S. & Dixon, T. (Eds). (2011). *Zen Mind, Beginner's Mind: Informal Talk on Zen Meditation and Practice*. Shambhala Publications.
- Terebess. (2020, December 1). *Liang-kaj csan festmenyei Zen Painting* [Prints]. <https://terebess.hu/zen/liangkaj.html>.
- The Met. (2020, December 4). *Kabuki Actor Otani Oniji III* [Prints]. <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/37358>.